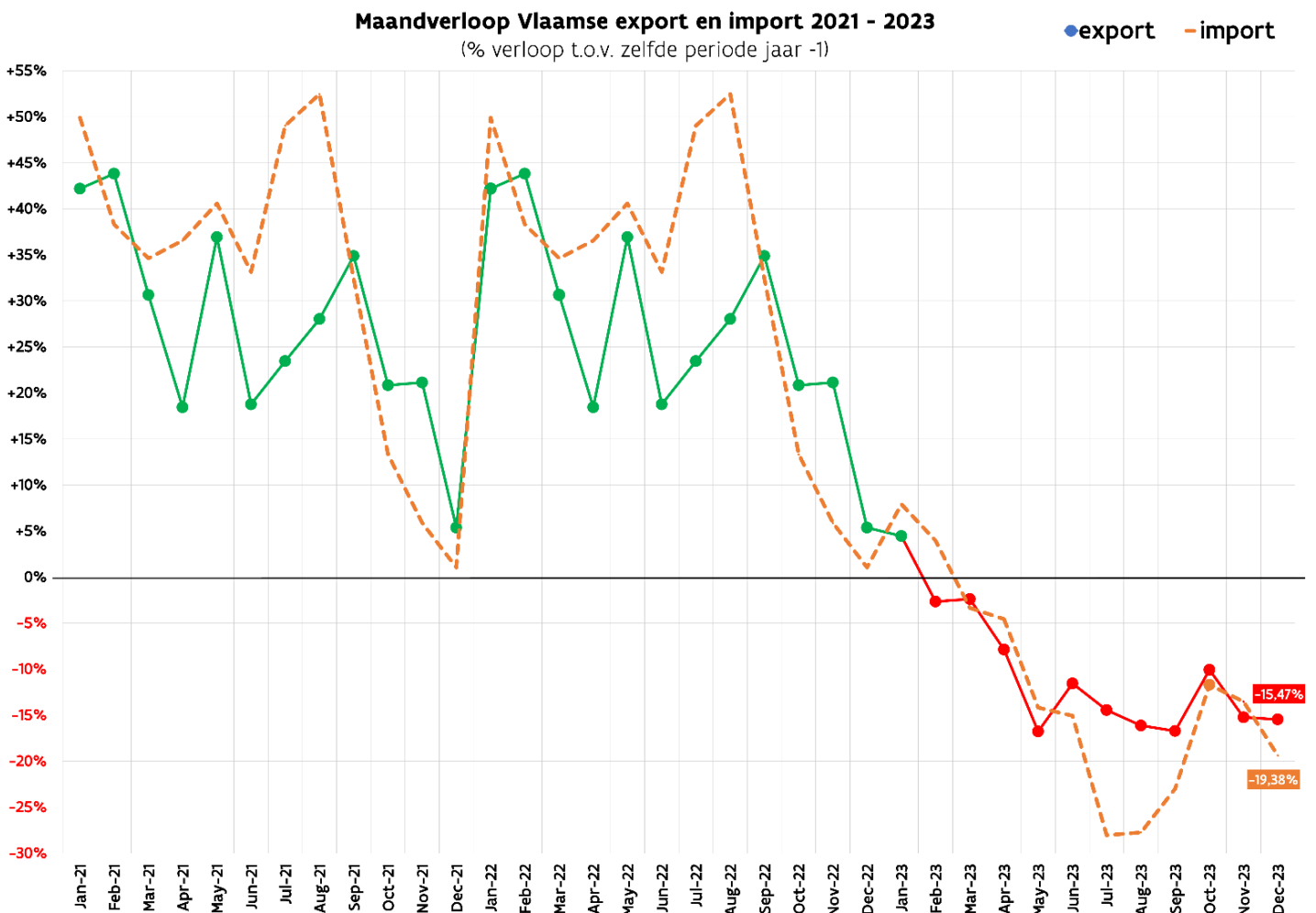

VLAAMSE BUITENLANDSE HANDEL IN 2023

uitvoer: -10,6%; invoer -13,1%

Na twee jaar van uitzonderlijke stijgingen (28% in 2021 en 26% in 2022) kwam het niet echt als een verrassing dat in 2023 de Vlaamse export met ruim 10% in terugviel. Daarmee liet Vlaanderen een uitvoerbedrag van net geen 430 miljard euro noteren, het op één na hoogste bedrag ooit. Aan de importzijde in 2023 kregen we het zelfde beeld: de Vlaamse jaarinvoer ging 13% lager dan in 2022 en kwam uit op ruim 426 miljard euro.

Dat blijkt uit een eerste analyse door Flanders Investment & Trade van de gewestelijke in- en uitvoercijfers 2023, die de Nationale Bank van België (INR-NBB) medio maart vrij heeft gegeven.

Doorheen 2023 werd het al snel duidelijk dat de Vlaamse uitvoer het niet makkelijk zou hebben. Sinds februari 2023 noteerden we maand na maand negatieve groeicijfers t.o.v. 2022. Januari, februari en maart 2023 waren al geen topmaanden, wat resulteerde in een lichte exportdaling van **0,3%** in het eerste kwartaal. Vooral de bijzonder zwakke exportcijfers in mei lieten het tweede kwartaal uitkomen op een verlies van liefst **12,3%**. In het derde kwartaal was het exportverlies nog een stuk groter: **-15,8%**. Ook het laatste kwartaal bracht geen ommekeer (**-13,5%**) waardoor ook de jaarcijfers van én de export én de import felrood bleven kleuren. Al bij al bleef het verlies nog enigszins “beperkt”, zeker in vergelijking met 2009, het jaar van de bankencrisis en slechtste Vlaamse uitvoerjaar ooit (-17,0%).

De export naar markten **binnen de EU** kreeg een forse **tik van 10,6%**, terwijl die naar extra-communautaire afzetmarkten (de *rest van de wereld*) een fractie méér afzet kwijt raakte (**-10,7%**).

De jaarexport van **chemie & farma** als sector daalde 20,5%, een waardeafname met niet minder dan 26,7 miljard euro. Van alle sectoren was dat in 2023 meteen ook het grootste absolute jaarverlies. Uiteraard bleven *chemie en farma* in 2023 wel de Vlaamse exporticonen bij uitstek, met 103,5 miljard euro buitenlandse afzet en 24,1% aandeel in de Vlaamse totaaluitvoer. Die terugval was voor een groot deel voor rekening van *coronavaccins*, waarvan de uitvoer in 2023 een volle 17,3 miljard euro ineenzakte, 61% minder dan in 2022.

In 2023 kwam ook de sector **minerale producten** in aanmerking voor de titel “daler van het jaar”. De jaaruitvoer viel 19,8 miljard euro terug, meteen een jaardaling van 26,6%. Dat verlies was integraal te wijten aan minder export van *minerale brandstoffen*, vooral van *aardgas*.

Op 3 stond **transportmaterieel**, goed voor 52,7 miljard euro – 12,3% van de hele Vlaamse jaarexport – na een stevige toename (+20,5%) in 2023.

Ook onze vierde uitvoersector, **machines, mechanica en elektr(on)ische apparatuur** – met 10,7% exporttaandeel – liet in 2023 een groei van 7,2% noteren.

Unit	Annual Averages			Quarterly Averages				Monthly Averages			
	Jan-Dec 2021	Jan-Dec 2022	Jan-Dec 2023	Oct-Dec 2022	Jan-Mar 2023	Apr-Jun 2023	Jul-Sep 2023	Oct-Dec 2023	December 2023	January 2024	February 2024
Indexes (2010=100)											
Total	d/ 100.9	142.5	108.0	130.0	112.0	103.7	108.9	107.6	102.3	102.9	103.8
Energy	95.4	152.6	107.0	138.8	111.1	100.4	109.1	107.2	99.6	101.2	102.3
Non Energy	112.1	122.1	110.2	112.1	113.9	110.2	108.5	108.4	107.8	106.5	106.8
Agriculture	107.7	119.3	110.9	112.3	112.2	111.6	109.8	110.0	109.7	108.2	109.5
Beverages	93.5	106.3	107.8	99.3	100.9	107.8	107.5	114.9	121.5	123.5	139.1
Food	120.9	138.1	125.4	131.1	129.5	126.8	123.4	122.1	120.0	118.0	116.6
Oils and Meals	127.1	145.2	118.9	128.6	128.4	117.1	117.2	112.9	111.8	109.6	105.2
Grains	123.8	150.4	133.0	150.3	143.4	138.0	128.0	122.7	122.7	121.0	116.0
Other Food	110.2	117.7	127.2	117.0	118.4	129.5	127.2	133.6	128.4	126.5	132.0
Raw Materials	82.9	80.3	77.1	73.2	75.7	76.5	78.0	78.2	78.8	76.4	77.1
Timber	90.4	80.1	79.1	75.5	78.7	79.9	79.8	78.1	79.8	79.8	79.0
Other Raw Materials	74.8	80.5	74.9	70.7	72.4	72.7	76.1	78.3	77.8	72.8	74.9
Fertilizers	152.3	235.7	153.5	202.1	165.6	148.9	153.6	146.1	119.4	115.9	118.0
Metals and Minerals	116.4	115.0	104.0	101.5	111.5	103.0	100.8	100.7	102.4	102.0	100.1
Base Metals	e/ 117.7	122.4	109.0	109.3	117.3	109.1	105.9	103.5	104.3	104.1	103.5
Precious Metals	140.2	136.8	147.3	131.8	143.1	150.5	146.6	149.2	153.0	152.6	151.6

Bron: *World Bank Commodities Price Data - March 4, 2024 - www.worldbank.org/commodities*

In de uitvoerresultaten voor *brandstoffen* – maar uiteraard niet voor dat type product alleen – speelt behalve de factor “afgezette volumes” ook de geldende wereldprijs mee voor dat soort *commodities*. In 2023 was dat niet anders en liepen de prijsindexen voor energieproducten (*steenkol, aardgas, LNG*

en ruwe aardolie) doorheen het jaar terug, waardoor in 2023 de gemiddelde wereldprijs ervoor op jaarbasis 29,9% zakte t.o.v. die in 2022. Aardgas was de uitschieter (-63,5% t.o.v. 2022), maar verder golden ook aanzienlijk lagere wereldprijzen voor LNG (-22%), ruwe olie (-16,8%) en steenkool (-49,9%).

Om een beeld te schetsen van hoe zwaar die prijsevoluties doorwegen in de totale Vlaamse uitvoer de volgende simulatie: mochten we bij de analyse van de Vlaamse export geen rekening houden met minerale producten/brandstoffen/energieproducten dan zou de wereldwijde Vlaamse uitvoer niet met 10,6% zijn teruggevallen, maar met 'slechts' 7,7%.

Laten we daarnaast ook nog covidvaccins weg (zie supra), dan was de waarde van de totale Vlaamse jaaruitvoer in 2023 zelfs "maar" 3,7% lager gegaan.

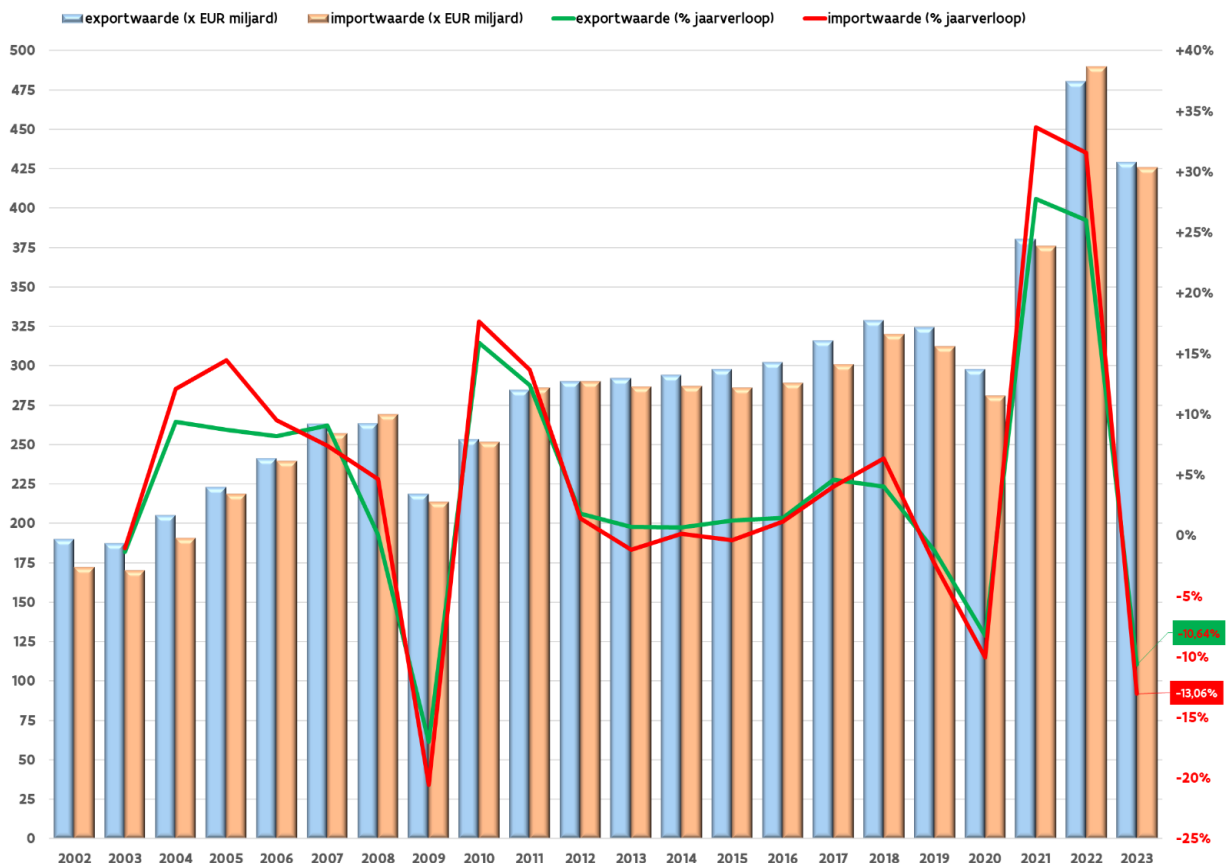
Net als de Belgische uitvoer (-13,3%) noteerde Vlaanderen in 2023 een negatief exportcijfer, maar het Vlaamse aandeel in de Belgische totaaluitvoer (81,7%) behaalde een hoger niveau dan in 2022. De Waalse uitvoer (export -29,6%) in de nationale uitvoer beliep 15,1%, terwijl Brussel (export +27,5%) instond voor de resterende 3,2%.

Wanneer in 2023 de Vlaamse uitvoer 10,6% terugliep, dan ging het daarbij wel degelijk om uitvoer volgens de voortaan alom gangbare communautaire definitie (CC) van uitvoer, die ook de heruitvoer/quasi-doorvoer opneemt in de cijfers.

Interpreteren we "export" volgens de nationale definitie (NC) – die de waarde van de wederuitvoer via Vlaanderen door niet-residente bedrijven wegfiltert uit de cijfers – dan betekende dat voor 2023 een hoger exportverlies (-15,0% NC tegenover -10,6% bij CC). Bij de invoer kwam het jaarverloop in dat geval uit op -13,7% (i.p.v. 13,1% bij CC).

Vlaamse uitvoer en invoer 2002 - 2023

x EUR miljard (rechters) en % verloop jaar op jaar

Europees bekeken, blijkt Vlaanderen – met 10,6% daling van de jaaruitvoer in 2023 – behoorlijk achter te liggen op het gemiddelde exportverloop vanuit heel de EU27, dat in die periode maar 2,39% achteruitging.

Recent gepubliceerde **Eurostatcijfers** voor 2023 geven aan dat de Vlaamse export zo te zien heel wat zwakker presteerde dan die van de rechtstreekse concurrentie.

Alle "grote" Europese exporteurs zagen hun jaaruitvoer in 2023 ofwel hoger gaan of minder afkalven dan de Vlaamse. Dat was alvast het geval voor **Nederland** dat minder export moest inlossen (-5,75%), net als **Duitsland** trouwens (-1,97%) of **Italië**, dat zijn export exact op peil hield (+0,01%).

Voor **Frankrijk** dikte de uitvoer licht aan (+1,7%). Ook in **Polen** (+2,93%), **Tsjechië** (+2,82%) en **Oostenrijk** (+2,82%) gingen de exportcijfers licht in het groen, met ook voor **Denemarken** een schraal plusje (+0,77%).

Dat was niet zo in **Spanje**, waar de uitvoer een ministapje achteruit zette (-0,85%) en ook in **Ierland** (-4,7%) en **Zweden** (-2,4%) was er verlies, maar de uitvoer ging er wel minder diep in het rood dan die vanuit Vlaanderen.

Al bij al heeft de Vlaamse export in 2023 dus geen al te fraaie cijfers laten zien vanuit EU-perspectief. Toch is daarbij enige nuance op zijn plaats in die zin dat de resp. uitvoerportefeuilles van onze EU-concurrenten uiteraard niet altijd één-op-één vergelijkbaar zijn met het Vlaamse exportpakket en dat bepaalde schokken of verschuivingen in het internationale handelsverkeer niet overal dezelfde impact hebben op het exportverloop.

Hoger wezen we er in een simulatie terloops al op dat in 2023 de totale Vlaamse uitvoerwaarde danig werd geïmpacteerd door 1/ de (normaliserende) wereldmarktprijzen – vooral die voor *energie* – die in 2022 nog hadden geleid tot een ongeziene kosteninflatie én 2/ het wegebbende "covidvaccin-effect". Beide factoren samen hebben het globale Vlaamse exportcijfer dieper in het rood hebben laten zakken (dan bij de EU-concurrentie).

Hoger gaven we al aan dat de wereldwijde Vlaamse uitvoer – zonder energieproducten en covidvaccins – maar 3,7% had "hoeven in te leveren" i.p.v. de 10,6% die nu op het jaarbord staan.

Precies door de diversiteit van "nationale uitvoerportefolio's" ligt het niet voor de hand om de hogergenoemde simulatie door te trekken naar onze eerstelijnsconcurrenten binnen de EU en het effect ervan op hun uitvoer te schatten.

Wat wél blijkt is dat in Vlaanderen energieproducten instaan voor een relatief hoog exportaandeel (12,2%), hoger dan bijvoorbeeld in Duitsland (2,52%), Frankrijk (5,29%), Oostenrijk (3,2%), Italië (4,21%) en Spanje (8,24%). In Nederland ligt datzelfde aandeel dan weer wél hoger (15,3%).

Schommelingen in de wereldprijs van "energiedragers" beïnvloeden de exportwaarde dan ook sterker bij ons dan in de buurlanden (op Nederland na).

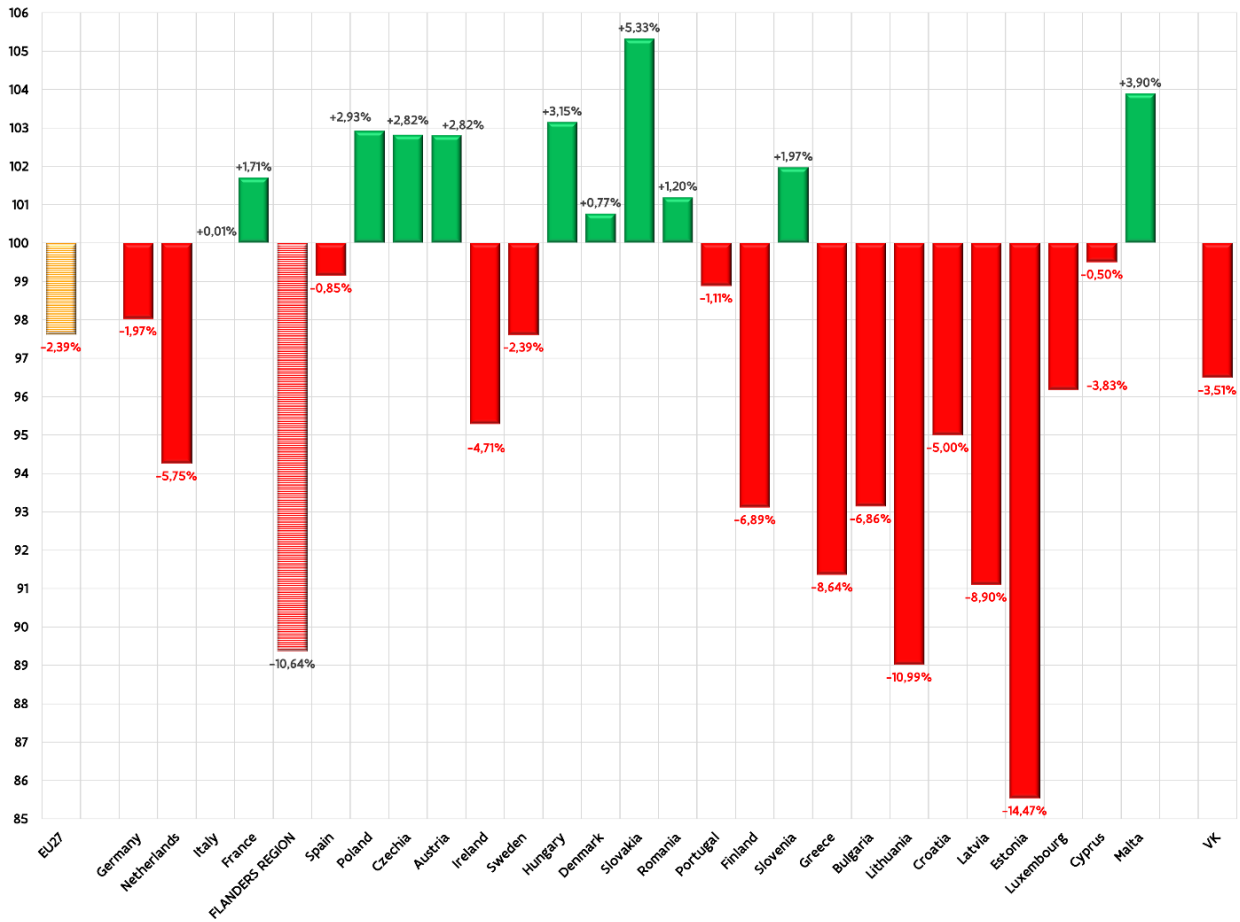
Reken daar nog de dominante leveranciersrol bij van Vlaanderen voor een "once in a lifetime"-exportproduct als *covidvaccins* in 2021 en 2022. Die lieten de Vlaamse uitvoer twee jaar op rij uiteraard een ongezien hoge vlucht nemen, vergeleken bij de EU-concurrentie.

Dat in 2023 het gecombineerde effect "energie & covidvaccins" de Vlaamse uitvoerwaarde relatief meer onderuit haalt, mag dan ook niet echt verwonderen.

Misschien kunnen we toch ook nog meegeven dat in 2023 Vlaanderen de vijfde exporteur van de EU was, met 6,45% van de totale communautaire goederenexport achter de naam.

Exportverloop EU-27 en VK in 2023

jaar-op-jaar t.o.v. 2022 = index 100

Bronnen: NBB-INR; EUROSTAT-COMEXT; Trade UK HM Revenue and Customs

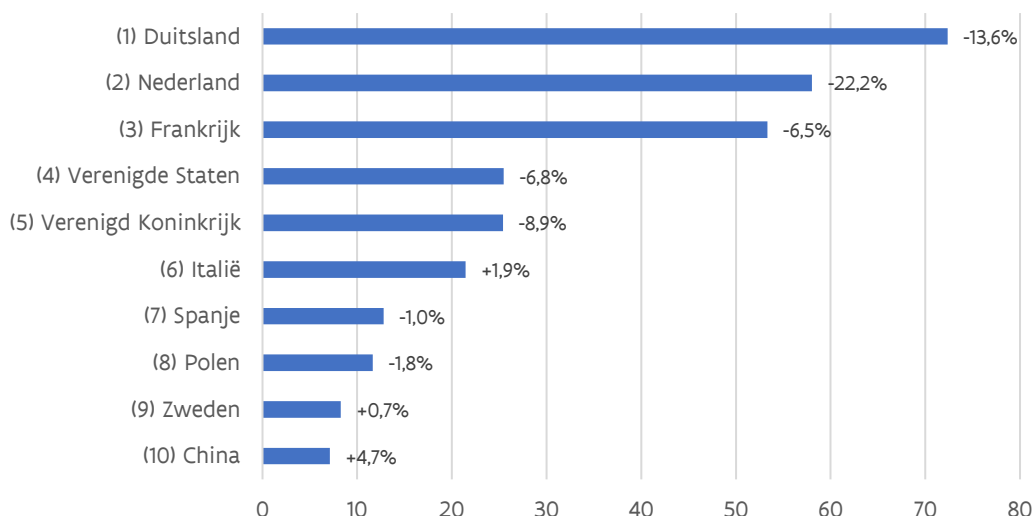
UITVOER GEOGRAFISCH

intra-EU-uitvoer op hetzelfde niveau dan die met rest van de wereld in 2023

- In 2023 ging het gros van de Vlaamse uitvoer (64,5%) nog altijd richting *EU*, zelfs na de forse **10,6%** terugloop van onze intracommunautaire export. Alleen al naar onze 4 EU-buurlanden (DE, FR, NL en LU) exporteerde Vlaanderen 44% van zijn uitvoertotaal.

TOP 10 Vlaamse uitvoerbestemmingen in 2023

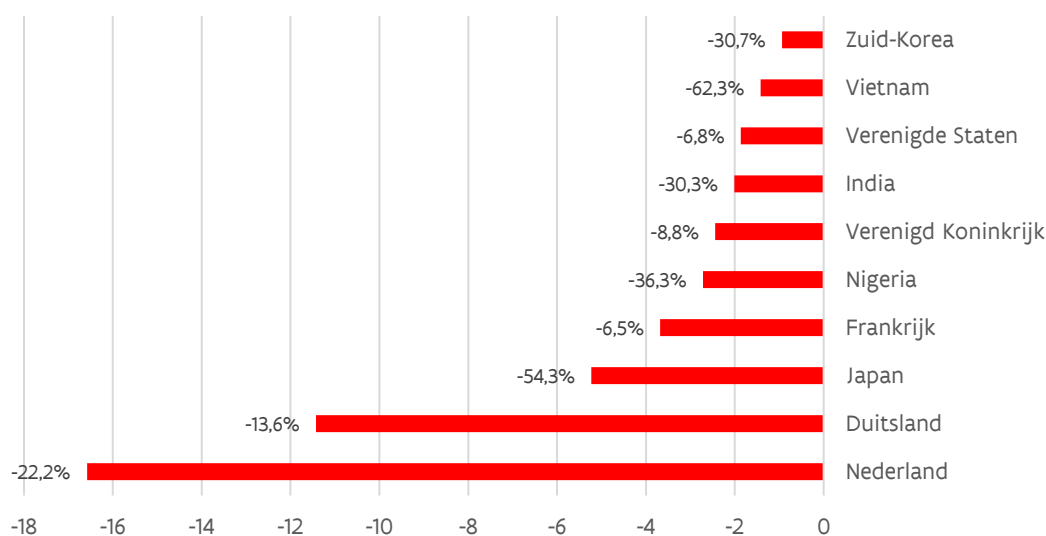
(ranking € miljard; % jaarverloop)

- De export naar **Duitsland**, exportbestemming nr. 1, daalde met niet minder dan 13,6% jaar-op-jaar. Duitsland blijft wel nog veruit de belangrijkste afzetmarkt, goed voor 16,9% aandeel in het Vlaamse exporttotaal (al lag dat aandeel in 2022 nog 0,6 procentpunten hoger op 17,5%). Zo ging al meteen ruim 5,6 miljard euro aan export verloren bij de *farmaceutische sector*. Maar ook de uitvoer van *organische chemie* (-21%), *kunststoffen* (-21%), *edelstenen/diamant/edelmetalen* (-30%; vooral minder *rhodium*) en *ijzer/staal* (-22%) ging aanzienlijk achteruit. Ondanks een exportdaling met 22%, bleef **Nederland** in 2023 de 2de exportbestemming. Het verlies zat voor het overgrote deel bij de mindere uitvoer van *minerale producten/brandstoffen/energieproducten*.
- Naar de **andere grote EU-markten** (binnen de top 10 van de uitvoerbestemmingen) tekende onze intra-communautaire export 'betere' cijfers op: in **Frankrijk** (-6,5%; forse terugval van *organische chemie* erheen, maar wel een sterke exporttoename van *uitgevoerde wagens/onderdelen* erheen). In **Italië** (+2%), **Spanje** (-1%), **Polen** (-1,8%) en **Zweden** (+0,7%) hield de Vlaamse uitvoer relatief goed stand.

Uitvoerbestemmingen 2023: sterkste dalers

(ranking waardedaling in € miljard; in % jaarverloop)

Buiten de EU vertoonde de Vlaamse export in 2023 ongeveer dezelfde krimp (-10,7%) als het groeipercentage naar de EU (-10,6%) én als het gemiddelde Vlaamse exportverloop wereldwijd (-10,64%).

- De **Europese markten buiten de EU** – met het Verenigd Koninkrijk erbij sinds februari 2020 – tekenden in 2023 voor 10,7% van de Vlaamse totaalexport. Globaal gezien, haalde de landengroep 2,9 miljard euro minder Vlaamse uitvoer binnen (-5,9%).

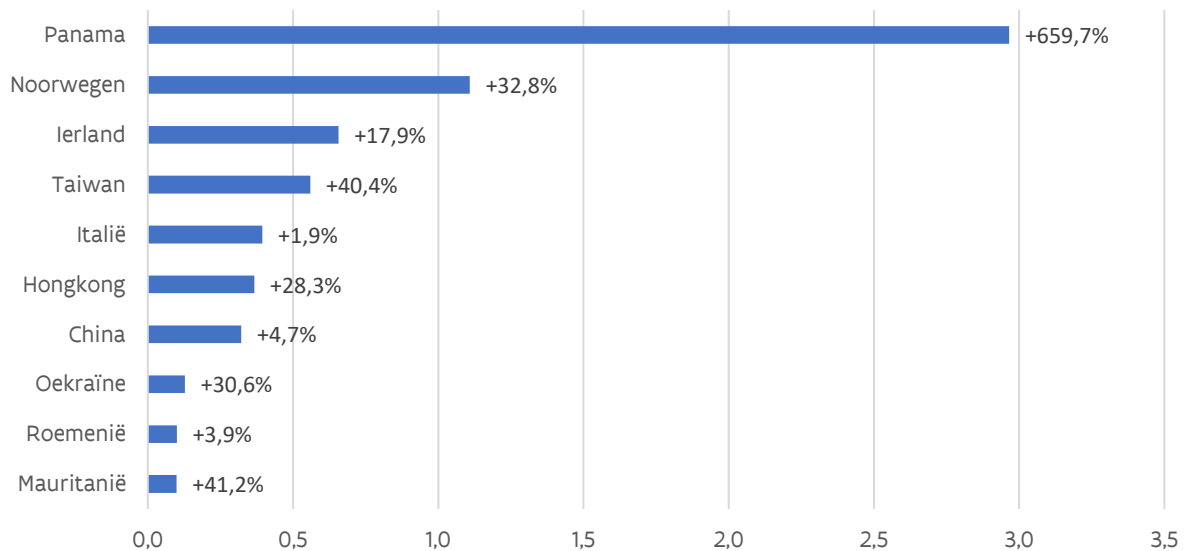
Naar het **Verenigd Koninkrijk** liep onze uitvoer in 2023 met 8,8% terug (een pak minder *farmaceutica* en *minerale brandstoffen*, wel extra *voeding/drank* en *vervoermaterieel*). Exportverkopen aan **Turkije** kende (-2,9%) minder achteruitgang (dalers waren o.a. *kunststoffen*, *minerale brandstoffen/energieproducten* en *farmaceutische producten*, terwijl *transportmaterieel en onderdelen* een enorme stijging kende), en bleef hiermee de tweede afzetmarkt in *Greater Europe*. Op die manier liet het **Zwitserland** (-9,6% of 532 miljoen euro achteruit; *nucleïnezuren* vooral, maar ook minder *diamant* en *coronavaccins*) achter zich.

De handel tussen Vlaanderen en **Rusland** is in 2023 fors afgenomen. De export daalde met ruim een kwart (-25,7%). Er was een enorme minderuitvoer van *farmaceutica* (vaccins en immunologische producten), maar ook van *kunststoffen*, *organische en diverse chemische producten*. Het land is ondertussen weggezakt naar de 31ste plaats in de ranking met Vlaamse exportbestemmingen.

De uitvoer naar **Noorwegen** bleek dan weer met bijna 33% - of 1,1 miljard euro - te zijn gestegen. Maar aan de basis daarvan lag vooral de verkoop van (tank)schepen.

Uitvoerbestemmingen 2023: sterkste stijgers

(ranking waardestijging in € miljard; in % jaarverloop)

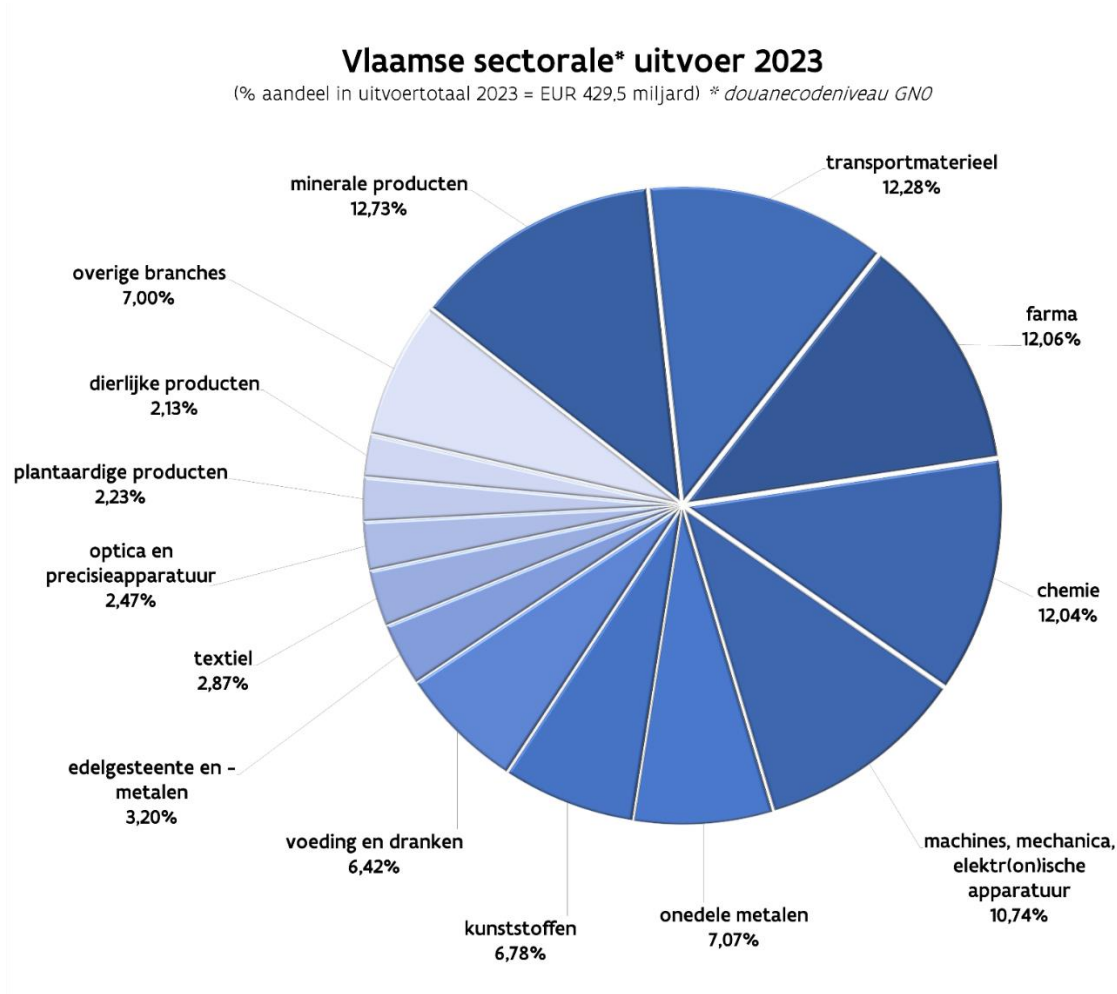

- De Vlaamse export kon in 2023 ook mindere exportresultaten voorleggen op het **Aziatische continent (-24%)**. Dit ondanks een aanzienlijke toename van de uitvoer naar **China (+4,7%)**; grootste stijging zat bij *geneesmiddelen* en *machines*, naar **Taiwan (+32,9%)**; extra uitvoer van *elektrische wagens* en *covidvaccins* en naar **Hongkong (+32,2%)**; extra *diamant*. Het exportverlies richting **India (-30,3%)**; vooral het feit dat de *diamant* uitvoer met 2 miljard euro terugviel) en vooral **Japan (-54%)**; maar liefst voor 5 miljard euro minder *covidvaccins* woog echter sterker door. Ook de uitvoer naar **Zuid-Korea (-30,7%)**, **Singapore (-17,5%)**, **Thailand (-11,3%)** en **Vietnam (-62,3%)** presteerde uiteindelijk veel zwakker dan de gemiddelde Vlaamse uitvoer wereldwijd.
- In het **Midden-Oosten (-6,2%)** ging de uitvoer er minder op achteruit dan gemiddeld: dalers in de regio waren vooral de **Verenigde Arabische Emiraten (-2,8%)**, **Saoedi-Arabië (-1,4%)** en **Israël (-18,2%)**.
- In 2023 daalde ook onze export in **Afrika (-23,8%)**. Vooral in **Sub-Saharaans Afrika** was er minder afzet, met een dalingspercentage van 24,5%. Dit had echter hoofdzakelijk te maken met de mindere uitvoer van *minerale brandstoffen* naar **Nigeria (-36,3%)**. Ook de landen in **Noord-Afrika (-21,6%)** kregen minder Vlaamse uitvoer te verwerken. Bij **Egypte (+0,3%)** en **Algerije (-2,7%)** viel het resultaat nog enigszins mee. **Tunesië (-22,7%)**; minder export van *gasolie* en **Marokko (-12%)** scoorden minder goed. De grootste terugval was er echter bij de uitvoer naar **Libië (-68,6%)**. Die zakte van 1,3 miljard euro naar 400 miljoen euro. In 2022 was er dan ook een uitzonderlijke levering van *lichte oliën en preparaten uit aardolie of bitumineuze mineralen* geweest.
- De exportafzet in **Oceanië (+4,5%)** nam licht toe, met 4,6% meer verkoop in **Australië** (meer uitvoer van *covidvaccins* en *geneesmiddelen*) en 2% verlies in **Nieuw-Zeeland**.
- **Amerika** was in 2023 het buitenbeentje: goed voor een gemiddelde uitvoerstijging met **1,2%**. Verder inzoomend, bleek dat enkel in **Centraal-Amerika (+83%)** de export exponentieel sterk is gestegen. Uit het niets schoot de export naar **Panama** 3 miljard euro de hoogte in. Aan de basis daarvan lag een enorme levering van *lactamen*, een chemische verbinding en component van diverse antibiotica.

In **Noord-Amerika** daalde de Vlaamse afzet met 5,9%. Naar de **Verenigde Staten** zakke de jaaruitvoer 6,8% of bijna 1,9 miljard euro minder dan in 2022. Sedert begin 2020 was er een enorme exportstroom op gang gekomen van *covidvaccins* richting de VS. In 2023 viel diezelfde uitvoer 841 miljoen euro terug. Ook de uitvoer van *rhodium* en *palladium* schakelde lager. De exporthandel met **Canada** (+0,9%) hield min of meer stand. Ook de afzet in **Zuid-Amerika** (-8,3%) ging achteruit. Vooral dan in **Brazilië** (-7,1%) en **Chili** (-23%; minder covidvaccins).

UITVOER SECTORAAL

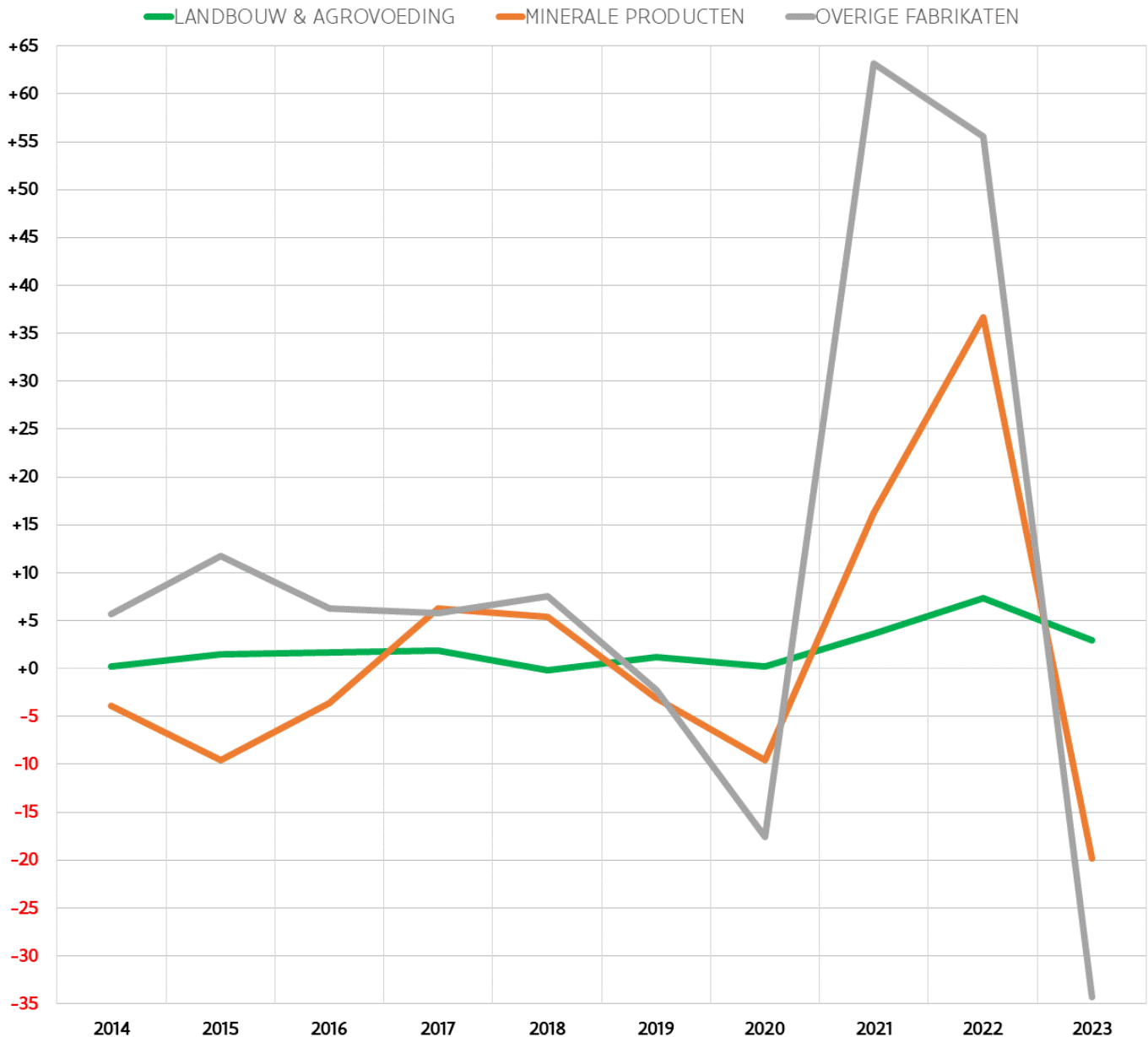
In 2023 klokte de wereldwijde Vlaamse totaaluitvoer uiteindelijk af op 429,5 miljard euro. Dat was 51,1 miljard euro – of een volle 10,64% – lager dan in 2022.

Nog vóór we enkele concrete exportsectoren onder de loep nemen, is dus al meteen duidelijk dat in 2023 branches met een stijging overvleugeld werden door die, welke exportgewijs achteruit zijn gegaan tegenover 2022, een jaar dat – misschien meer nog dan 2021 – mag worden gezien als het *post-covid*-relancejaar bij uitstek.

Vóór we meer in detail ingaan op de exportprestaties in 2023 van de meest relevante sectoren en productcategorieën, bekijken we hoe het exportjaar is verlopen in drie breed overkoepelende “sectorfamilies” binnen de totale Vlaamse uitvoerportfolio, met name “*landbouw en agrovoeding*”, “*minerale en energieproducten*” en “*overige fabrikaten*”.

Vlaamse export “brede” productfamilies (2014 - 2023)

toename / afname in miljard euro

Elk van de 3 productfamilies overkoepelt een reeks productbranches of “afdelingen”, douanejargon voor het meest geaggregeerde en dus minst gedetailleerde niveau binnen de douanenomenclatuur (GN0).

Onder **landbouw en agrovoeding** zitten de volgende afdelingen vervat I (dierlijke producten), II (plantaardige producten), III (vetten & oliën en IV (voeding en dranken).

Tot **minerale en energieproducten** rekenen we enkel afdeling V (minerale producten)

Onder **overige fabrikaten** vallen alle resterende afdelingen V tot XXI, te veel om op te sommen, maar met o.a. exportkleppers als chemie & farma, automobiel, kunststoffen, textiel, diamant en edelmetalen, machines, mechanica, elektr(on)ische apparatuur & componenten, optica & precisieapparatuur...

In 2 van de drie koepelsectoren ging de exportwaarde in 2023 achteruit: bij **minerale en energieproducten** (-19,8 miljard euro) en **overige fabrikaten** (-34,3 miljard euro), terwijl **landbouw en agrovoeding** daarentegen hun jaarexport 3 miljard euro de hoogte in zag gaan.

In 2023 hebben **minerale en energieproducten** en **overige fabrikaten** – goed voor **12,73%** van de Vlaamse totaaluitvoer in 2023 – dan ook sterk de hand gehad in het globale negatieve verloop van de Vlaamse jaarexport (-10,6%): **minerale en energieproducten** tekenden voor een kleine 40% van dat totale jaarverlies, terwijl zelfs ruim 2/3 van het globale verlies bij **overige fabrikaten** zat, goed voor **75,84%** van de Vlaamse totaaluitvoer in 2023.

Door de toegenomen exportwaarde in 2023 wist de tak **landbouw en agrovoeding** – met amper 11,43% van de totale jaaruitvoer – het globale mincijfer in 2023 een klein beetje goed te maken (naar rato van 0,62%).

Welke deeltakken binnen die branches het sterkst terugliepen of toch al eens een toename lieten optekenen, kunt u verderop aflezen uit de grafiek “*Exportsectoren 2023: 15 grootste stijgers / dalers*”.

De sectorale jaarexport van **chemie & farma** ging met ruim 1/5 achteruit (-20,5%), een waardekrimp van maar liefst 26,7 miljard euro, meteen ook de sterkste terugval over alle sectoren heen en verantwoordelijk voor 40% van alle sectordalingen in 2023.

Toch bleef de duosector **chemie en farma** ook in 2023 de Vlaamse uitvoerportfolio aanvoeren met 24,1% aandeel in de totaalexport: **farma** was in 2023 goed voor 12,06% van het integrale Vlaamse exportpakket, een aandeel vergelijkbaar met dat van branchegeenoot **chemie** (12,04%).

Kijken we op een hoger detailniveau, dan blijkt de achteruitgang zowat volledig op het conto te komen van **farmaceutica** na een knauw met ruim een kwart (-25,3% of 17,6 miljard euro lager). Het waren dan ook farmaceutica die in 2023 zowat 2/3 uitmaakten (65%) van het totale exportverlies binnen **chemie en farma**.

Van alle industrietakken die in 2023 achteruitgingen was de sector trouwens ook de op één na grootste sectorale daler, verantwoordelijk voor ruim een kwart (25,6%) van het globale jaarverlies aan exportwaarde (17,6 miljard euro van de 68,8 miljard euro globaal verlies).

Voor de wereldwijde Vlaamse (farma-)export waren 2021 en 2022 ontegensprekelijk de “jaren van het covidvaccin”. Wereldwijd werd toen voor gigantisch hoge bedragen aan dergelijke **vaccins** verscheept: (26,1 miljard euro in 2021 en 28,5 miljard euro in 2022).

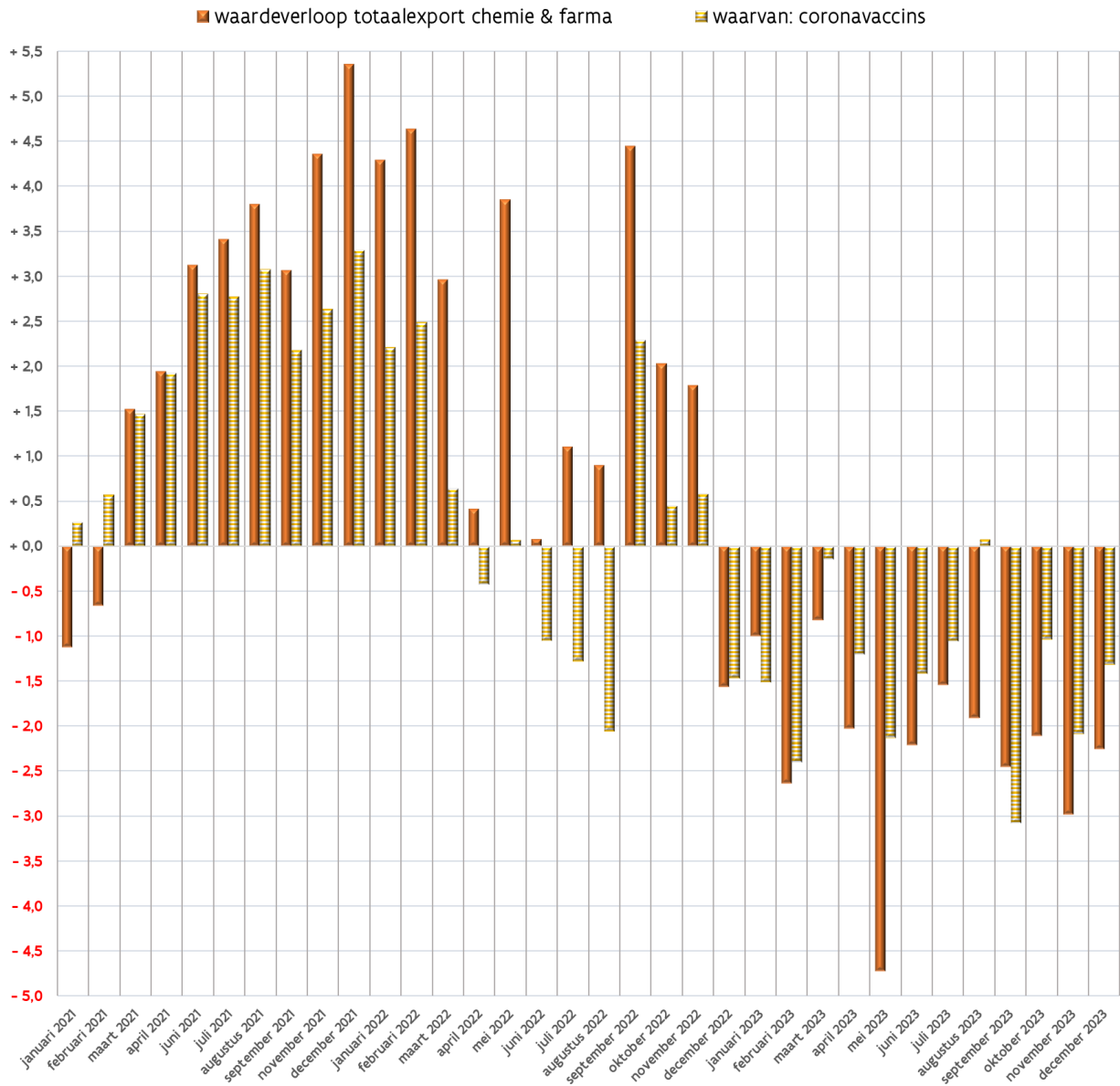
Hun rol als aanjager van de chemie- en farmaexport én van de Vlaamse totaaluitvoer was sinds april 2022 gaandeweg wel aan het verslappen en in 2023 lag de exporthausse van het “sterproduct van de pandemie” duidelijk achter ons.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat in 2023 65% van de globale teruggelopen exportwaarde van heel de chemisch-farmaceutische sector voor rekening kwam van de opdrogende covidvaccinuitvoer (17,3 miljard euro minderuitvoer van de 26,7 miljard euro die bij chemie en farma aan exportwaarde verloren ging (*zie diagram verderop*).

Dat neemt echter niet weg dat ook in 2023 Vlaanderen nog voor 11,2 miljard euro aan covidvaccins exporteerde – lang niet de volumes en bedragen die ooit in 2021 en 2022 werden verhandeld –, maar covidvaccins bleven daarmee nog altijd het derde exportproduct, met 2,61% van het Vlaamse uitvoertotaal in 2023.

Uitvoerloop "chemie & farma" en "coronavaccins"

(2021 - 2023 ; jaar-op-jaarverloop in EUR miljard)

Tot zover de export van farma...

Bij de tak chemie , goed voor 12,04% van het integrale Vlaamse exportpakket, een aandeel vergelijkbaar met dat van branchegeenoot farma (12,06%) liepen 4 subtakken samen al meteen 8,7 miljard euro aan uitvoerwaarde mis, het meeste nog bij *organische chemie* (-11,6%) en *diverse chemicaliën* (-20,2%), maar net zo goed bij *meststoffen* (-43,5%) en *anorganische chemie* (-24,9%).

Minerale producten (aandeel: 12,7%) haalde in 2023 plaats nr 1 als exporrtak, maar ook als exportdaler. De uitvoer kreeg er een dreun van liefst 19,8 miljard euro, een jaardaling van 26,6%. Het gros van de uitvoerwaarde verdampte er bij *minerale brandstoffen*, meer bepaald bij *aardgas*, (11,3 miljard euro minderuitvoer, bijna $\frac{3}{4}$ achteruit tegenover 2022).

Dat in 2023 de wereldprijs ervan ineenslukte tot 1/3 van het prijspeil in 2022 is daar uiteraard niet vreemd aan.

Vlaamse export van 27112100 - aardgas in gasvormige toestand

Concept: communautair
Eenheid: Waarde X 1000 EUR, Terajoule

Rang	Land	2021 waarde	2021 Terajoule	2022 waarde	2022 Terajoule	2023 waarde	2023 Terajoule	Verloop waarde 2022 - 2023	Verloop Terajoule 2022 - 2023
	Totaal	3.639.927	316.674	15.420.218	522.051	4.117.715	389.263	-73,30%	-25,44%
001	Nederland	3.224.715	244.421	15.380.707	520.299	4.116.617	368.153	-73,24%	-29,24%
002	Verenigd Koninkrijk	415.212	72.253	39.503	1.706	1.095	110	-97,23%	-93,56%
003	Frankrijk			8	44	4	21.000	-53,41%	+47627,27%

TOP 5 Vlaamse export van 27111100 - vloeibaar gemaakt aardgas

Concept: communautair
Eenheid: Waarde X 1000 EUR, Terajoule

Rang	Land	2021 waarde	2021 Terajoule	2022 waarde	2022 Terajoule	2023 waarde	2023 Terajoule	Verloop waarde 2022 - 2023	Verloop Terajoule 2022 - 2023
	Totaal	28.350	2.942	132.338	319.666	70.303	59.104	-46,88%	-81,51%
001	Duitsland	5.639	325	43.683	1.276	23.812	10.525	-45,49%	+724,89%
002	Gibraltar	10.018	708	29.163	800	12.390	761	-57,52%	-4,87%
003	Zweden			126	3	10.376	758	+8141,27%	+27473,09%
004	Frankrijk	2.918	363	16.567	315.266	7.989	617	-51,78%	-99,80%
005	Nederland	3.299	497	11.048	1.066	6.657	445	-39,74%	-58,27%

Transportmaterieel, was in 2023 goed voor *brons*, met 52,7 miljard euro aan uitvoer, 12,3% inbreng in de totale Vlaamse jaarexport en dat na een stevige klim met 20,5% tegenover 2022.

Voor de **automobiel**branche schakelde nog een versnelling hoger (+18,5%) en was in 2023 goed voor net geen 51 miljard euro aan uitvoerwaarde, krap 8 miljard euro meer dan in 2022. Intussen is de **automotivetak** goed voor 11,9% van de totale Vlaamse jaarexport.

Ook in 2023 laat de groeiende trend naar meer elektromobiliteit zich aflezen uit de exportcijfers, want e-voertuigen werkten zich ook dit jaar in de kijker. Meer zelfs: het gros van de exportstijging binnen automobielsector was voor rekening van *e-voertuigen* (alle types samen, maar vooral *volelektrische personenwagens, hybride en plug-in hybride benzines* – zie grafiek verderop).

Treffend bij de automotive branche was ook dat in 2023 wagens met een “niet-conventionele aandrijving” niet minder dan 65% van de uitvoerstijging bij wegtransportmaterieel voor hun rekening hebben genomen (+4,15 van de +6,4 miljard euro).

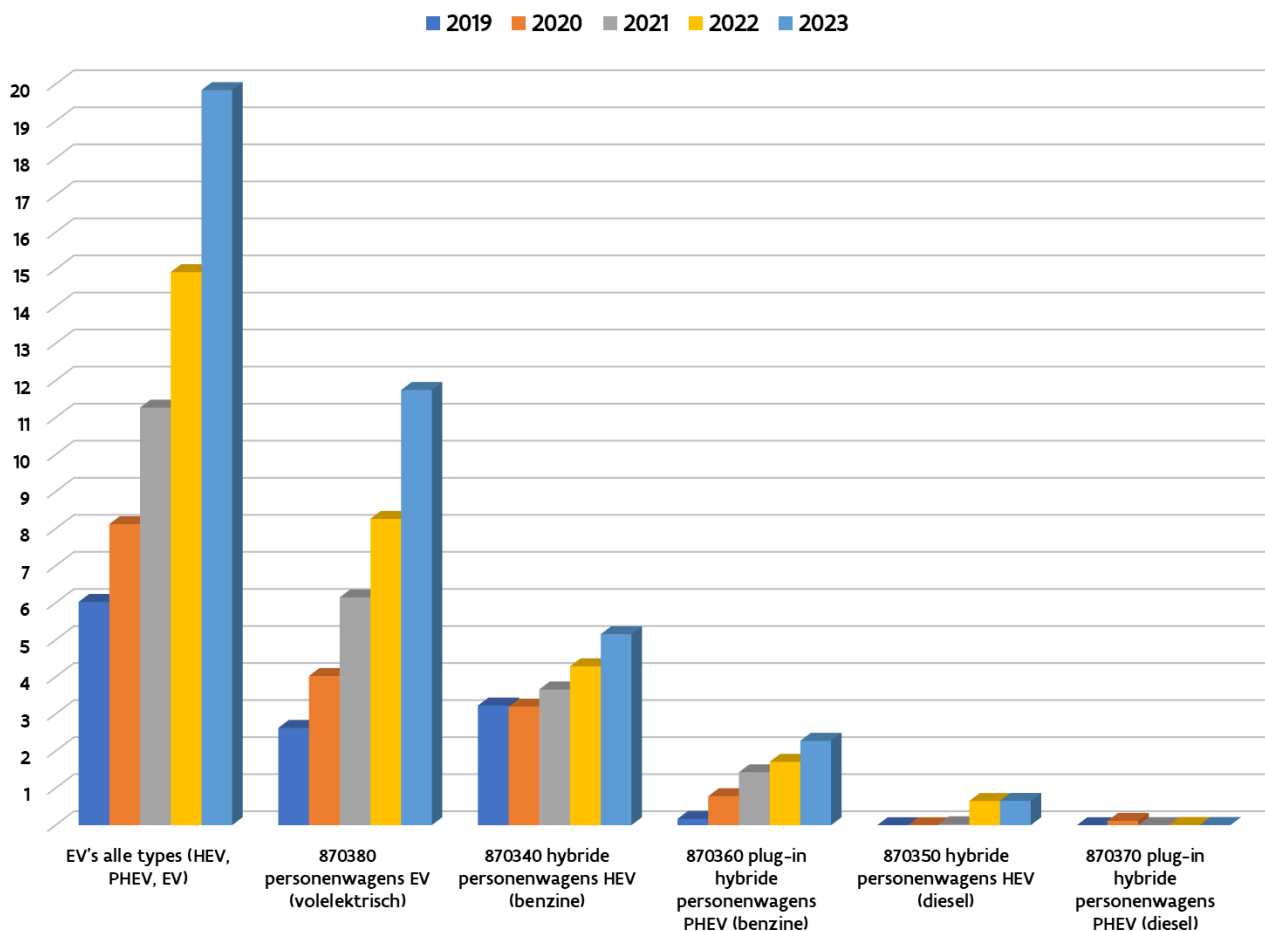
Met 19,8 miljard euro aan jaaruitvoer maakt het *e-gamma* inmiddels ook al 39% uit van de totale automobieluitvoer vanuit Vlaanderen (50,94 miljard euro).

Volelektrische personenwagens (11,7 miljard euro) waren in 2023 trouwens – op medicijnen na – het belangrijkste exportproduct, goed voor 4,6% van het Vlaamse uitvoertotaal.

In 2022 had dat soort wagens net de top 5 van de exportproducten gehaald, toen met een exportaandeel van “nog maar” 1,7%.

Elektrische wagens: export vanuit Vlaanderen (2019 - 2023)

(in EUR miljard)

- Ook onze vierde uitvoersector, ***machines, mechanica en elektr(on)ische apparatuur***, met 10,7% exportaandeel, kon in 2023 een winst voorleggen van 7,2%.
- De andere belangrijke grondstoffensector van de ***onedele metalen***, onze 5^e exportsector met 7,1% van de totaaluitvoer, zat in 2023 bij de dalers met 5,0 miljard euro aan ingeleverde uitvoer (-14,2%).
- ***Kunststoffen***, onze 6^e exportsector met 6,8% van de totaaluitvoer, zaten in 2023 ook bij de stevige exportdalers met 6,3 miljard euro aan verloren uitvoer (-17,8%).
- De sector van de ***voeding en dranken*** was, naast vervoermateriaal en machines, de enige sector die goed stand kon houden (+12,6% en aandeel van 6,4% in uitvoertotaal).
- Dat laatste kon absoluut niet gezegd worden van de sector van ***edelmetalen en diamant***. Vooral de diamanthandel had het zeer moeilijk om stand te houden in deze uitzonderlijke omstandigheden. De uitvoer van diamant (en van enkele industriële edelmetalen) zakte maar liefst 32%. In 2022 hadden we nog 10% stijging genoteerd.

Vlaamse exportsectoren 2023: 15 grootste dalers

exportsector (HS2)	jaarverloop (%)	jaarverloop (EUR miljoen)
Totaal	-10,64%	-51.125
27 Minerale brandstoffen & aardolieproducten	-27,67%	-20.048
30 Farmaceutica	-25,34%	-17.576
71 Edelgesteente & -metaal	-32,16%	-6.513
39 Kunststoffen	-19,18%	-5.932
29 Organische chemie	-11,57%	-3.259
72 IJzer & staal	-18,30%	-3.191
38 Chemie - divers	-20,21%	-2.695
31 Meststoffen	-43,50%	-1.517
28 Anorganische chemie	-24,88%	-1.184
76 Aluminium(producten)	-23,83%	-962
48 Papier, karton, celluloseproducten	-19,70%	-889
44 Houtproducten	-23,77%	-743
32 Pigmenten, verf, vernis, coatings	-9,74%	-385
61 Kleding & accessoires(breigoed)	-7,38%	-382
40 Rubber(producten)	-8,12%	-363

Bron: NBB - INR - Gecreëerd met Datawrapper

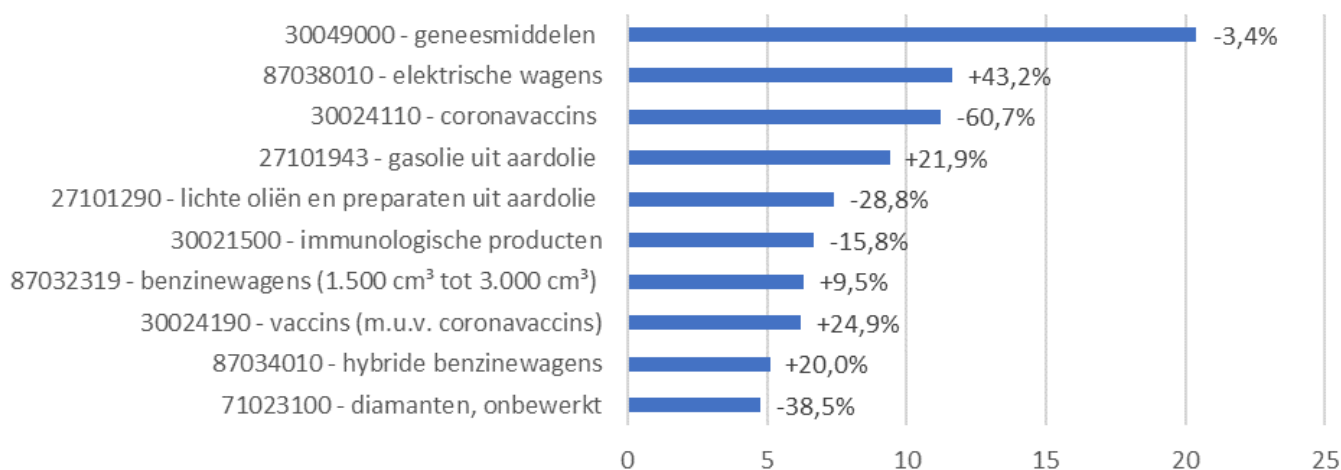
Vlaamse exportsectoren 2023: 15 grootste stijgers

exportsector (HS2)	% jaarverloop	jaarverloop (EUR mln)
TOTAAL	-10,64%	-51.125
87 Wegtransportmaterieel	+18,45%	+7.932
85 Elektr(on)ische apparatuur & componenten	+12,21%	+1.748
84 Machines & mechanica	+4,70%	+1.348
20 Groente- & fruitbereidingen	+27,05%	+1.092
89 Scheepvaart	+454,75%	+1.018
18 Cacao & chocolade	+15,69%	+573
19 Koekjes & gebak	+14,04%	+565
64 Schoenen	+8,62%	+560
24 Tabak	+18,28%	+291
17 Suiker(goed)	+28,17%	+285
95 Sport-, spel- & recreatieartikelen	+15,27%	+233
21 Diverse voedingsingrediënten (extracten, concentraten, sausen...)	+9,18%	+208
07 Verse groenten	+7,84%	+185
26 Ertsen	+12,75%	+174
33 Aroma's & cosmetica	+6,37%	+127

Bron: NBB - INR - Gecreëerd met Datawrapper

TOP 10 Vlaamse uitvoerproducten in 2023

(douanecode GN8; ranking in € miljard; % jaarverloop tov 2022)

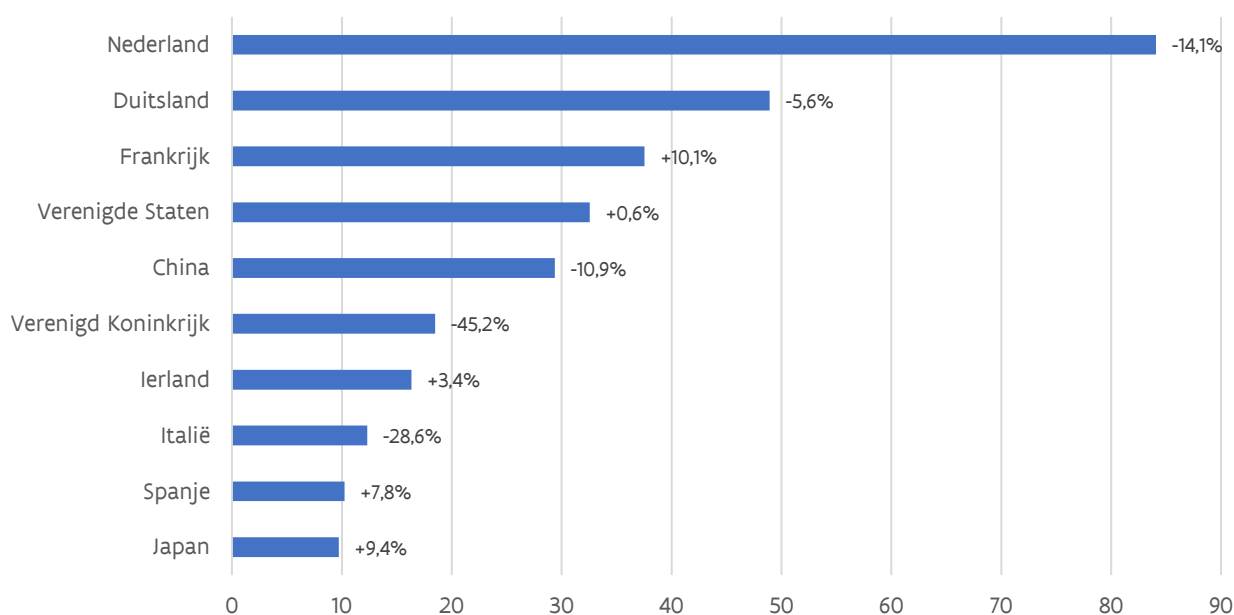

INVOER GEOGRAFISCH en SECTORAAL

- Ook aan de **importzijde** daalde de Vlaamse handel vrij fors: de Vlaamse invoer viel in 2023 terug tot goed **€ 426 miljard**, een bedrag aan buitenlandse inkopen dat **13% lager** lag dan in 2022.
- Topverkoper **Nederland** (-14% - vooral minder *aardgas*) consolideerde in 2023 zijn koppositie als hoofdleverancier van Vlaanderen met 19,7% inbreng in de Vlaamse totaalimport wereldwijd. Op 2 hield het leverancier **Duitsland** af (-5,6% en 11,5% aandeel), dat **Frankrijk** op zijn aloude derde plaats hield (+10,1% en 8,8% aandeel). De invoer uit **Rusland** kelderde met 74%. Grootste verliezers in volgorde van belangrijkheid: 'lichte oliën uit aardolie of uit bitumineuze mineralen', 'gasolie', 'diamanten' en 'LNG'.

TOP 10 Vlaamse leveranciers in 2023

(ranking € miljard; % jaarverloop)

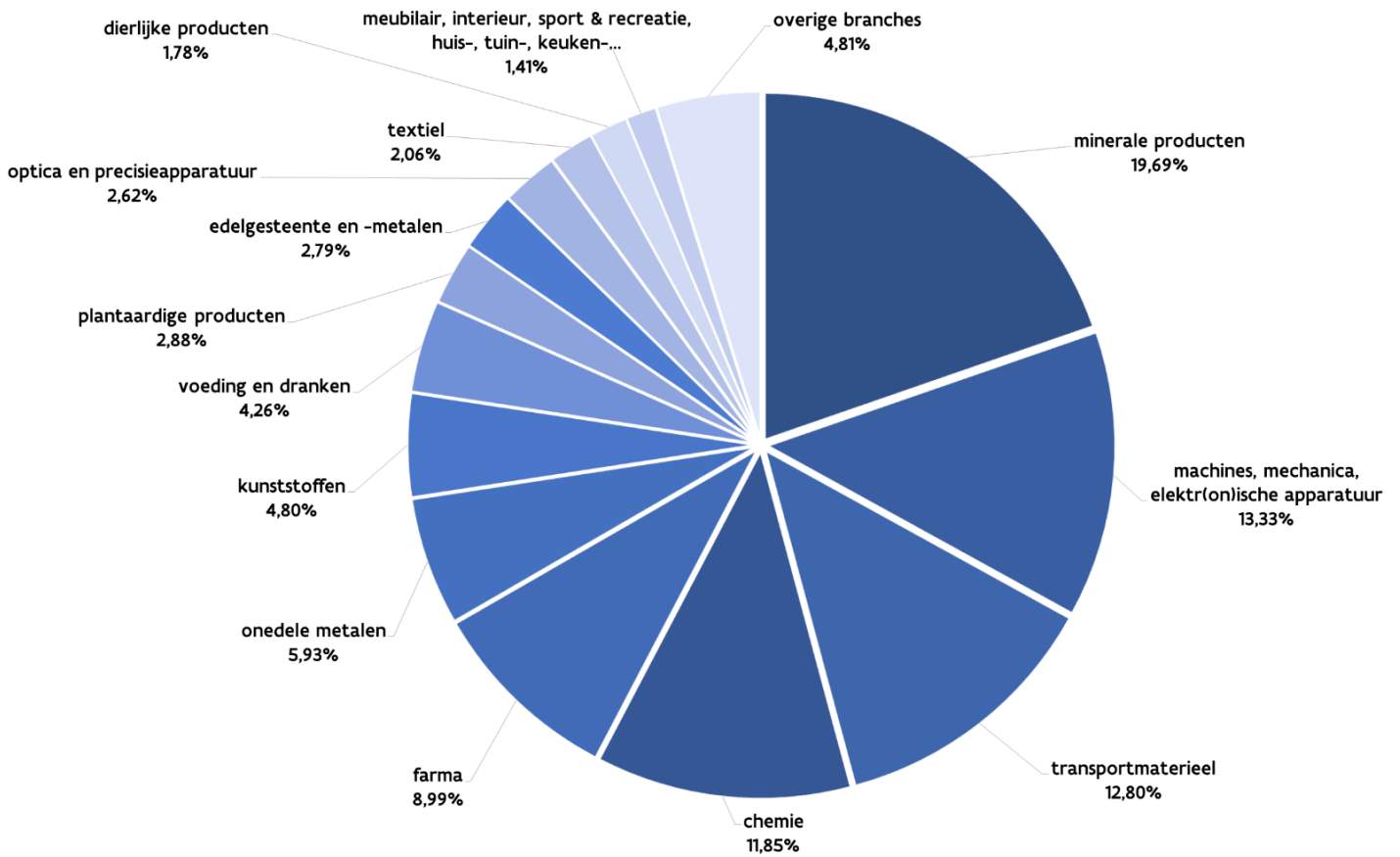

- **Chemie en farma** kwamen opnieuw stevig op de eerste plaats met een importaandeel van 20,8% (11,8% voor *chemie* en 9% voor *farma*), de invoer van de duosector chemie en farma viel met 8,4% terug in vergelijking met 2022. Let wel: bij deeltak *farma* ging de invoer in 2023 wél opnieuw 855 miljoen euro hoger dan in 2022 (+2,3%).
- Door een aanzienlijke terugloop (-33,7%) in 2023 zakte de sector *minerale producten* – met brandstoffen/aardolie/aardgas als sterproducten – als invoerse sector van de eerste naar de tweede plaats in de ranglijst met sectoren: nog ongeveer 19,7% van de totale Vlaamse sectorale invoeruitgaven ging nog op aan die branche (in 2022 was dit nog 25,8%, in 2021 16,2%).
- De waarde van het ingevoerde **transportmaterieel** steeg 16,4%, waardoor het 12,8% importaandeel meepikte. Ook de invoer van **machines/elektrisch materieel** (+5,0%) kende een toename, net zoals de invoer van **voeding en dranken** (+9,6%). De invoer van **onedele metalen** (-20,5%) en van **kunststoffen** (-18,3%) viel dan weer terug.

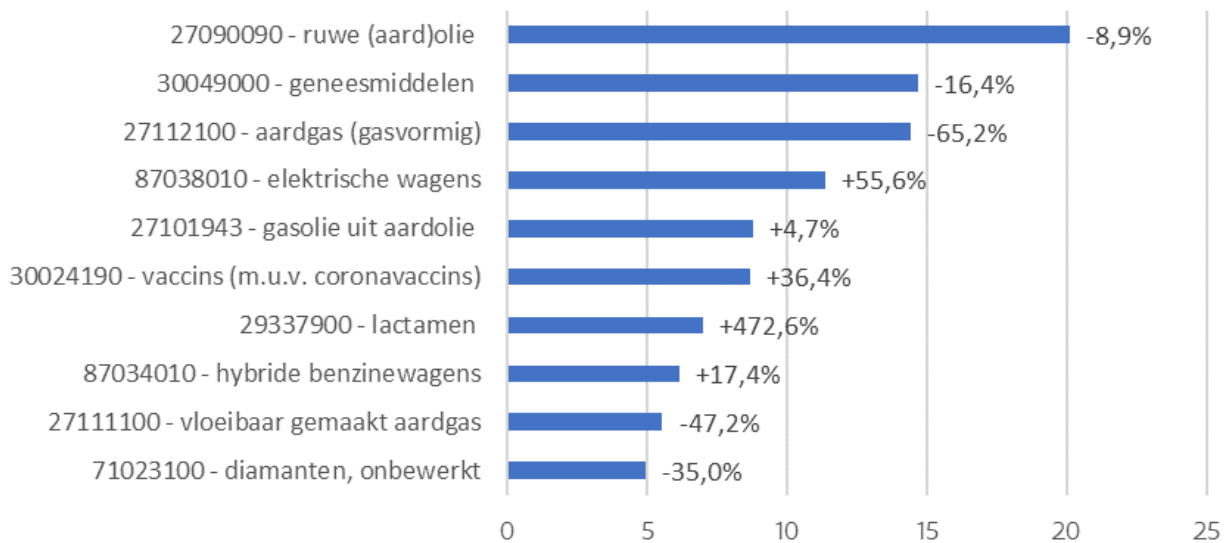
Vlaamse sectorale* invoer 2023

(% aandeel in invoertotaal = EUR 426,2 miljard) **douanecodenniveau GNO/GN2*

TOP 10 Vlaamse invoerproducten in 2023

(douanecode GN8; ranking in € miljard; % jaarverloop tov 2022)

TOP 3 Vlaamse import van 27112100 - aardgas in gasvormige toestand

Concept: communautair

Eenheid: Waarde X 1000 EUR, Terajoule

Rang	Land	2021 waarde	2021 Terajoule	2022 waarde	2022 Terajoule	2023 waarde	2023 Terajoule	Verloop waarde 2022 - 2023	Verloop Terajoule 2022 - 2023
	Totaal wereld	12.805.403	1.045.517	41.398.630	1.442.514	14.414.537	1.182.443	-65,18%	-18,03%
1	Noorwegen	5.567.408	527.345	15.659.830	568.036	7.436.699	573.277	-52,51%	+0,92%
2	Verenigd Koninkrijk	1.664.860	69.122	18.064.062	607.231	4.472.410	393.497	-75,24%	-35,20%
3	Nederland	5.561.483	448.042	7.579.418	263.350	2.339.464	205.625	-69,13%	-21,92%

TOP 3 Vlaamse import van 27111100 - vloeibaar gemaakt aardgas

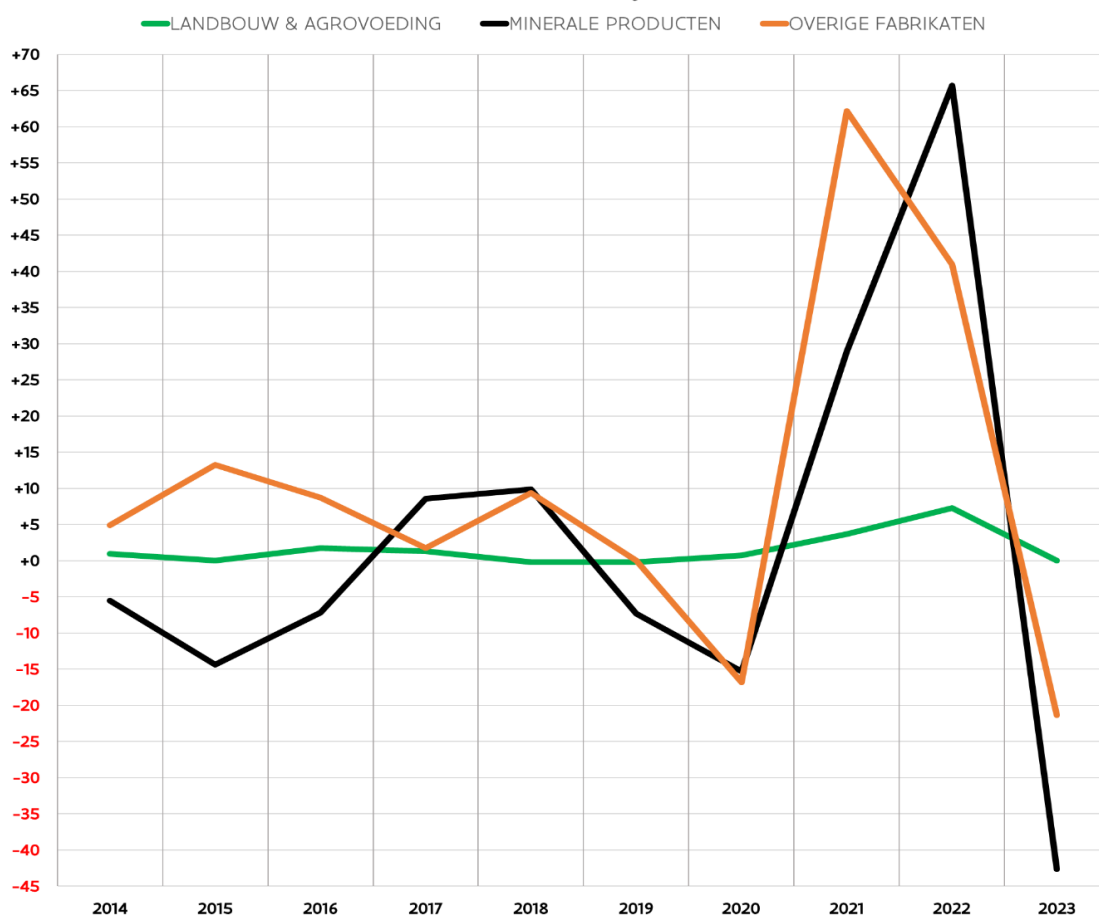
Concept: communautair

Eenheid: Waarde X 1000 EUR, Terajoule

Rang	Land	2021 waarde	2021 Terajoule	2022 waarde	2022 Terajoule	2023 waarde	2023 Terajoule	Verloop waarde 2022 - 2023	Verloop Terajoule 2022 - 2023
	Totaal wereld	1.517.552	167.949	10.522.045	412.747	5.554.011	432.038	-47,22%	+4,67%
1	Qatar	1.128.136	95.378	5.848.330	208.221	2.396.184	161.519	-59,03%	-22,43%
2	Rusland	253.331	56.576	2.373.351	92.568	1.706.264	153.722	-28,11%	+66,06%
3	Verenigde Staten	29.143	7.268	1.533.895	83.116	951.321	76.183	-37,98%	-8,34%

Vlaamse import "brede" productfamilies (2014 - 2023)

toename / afname in miljard euro

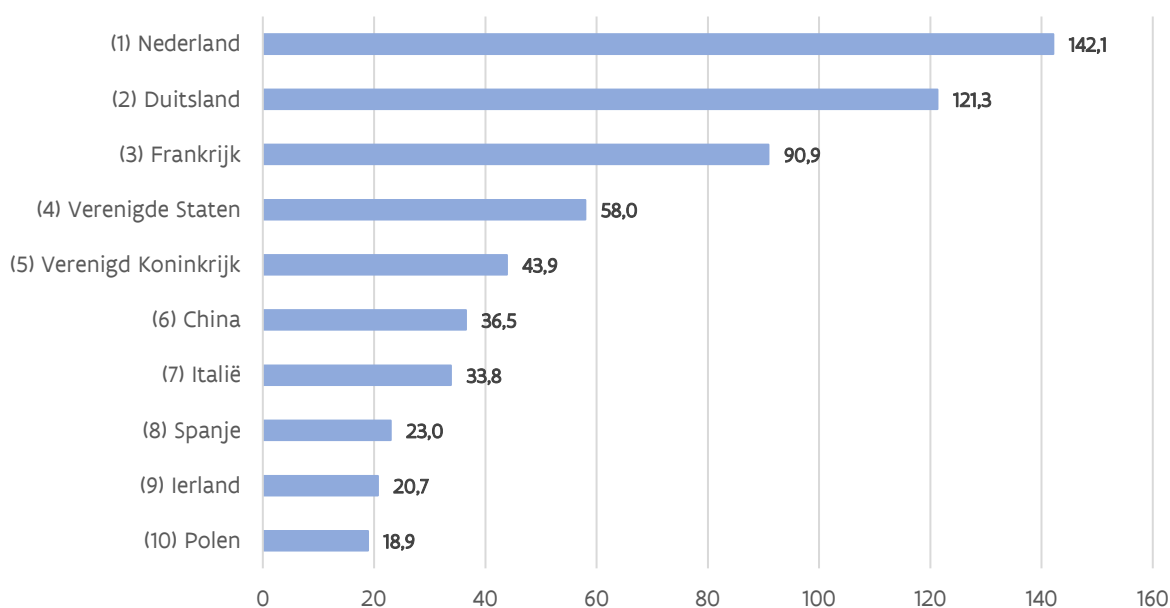

VLAAMSE TOTAALHANDEL (EXPORT + IMPORT)

- In 2023 was **Nederland** opnieuw de belangrijkste Vlaamse handelspartner. **Duitsland** stond op een stevige tweede plaats in de ranking. **Frankrijk** op drie.
- 7 van de top tien handelspartners zijn EU-landen, met enkel de **Verenigde Staten**, het **Verenigd Koninkrijk** en **China** als extra-communautaire handelsrelaties (niet-EU).

TOP 10 VLAAMSE HANDELSPARTNERS IN 2023

(invoer + uitvoer in € miljard)

VLAAMSE HANDELSBALANS: overschotten en tekorten

In 2023 lag de Vlaamse uitvoer iets hoger dan de Vlaamse invoer. Dat kwam doordat in 2023 de jaarimport 2,5 procentpunten sterker terugliep (-13,1% dan de uitvoer (-10,6%).

Maar eigenlijk is het niet mogelijk om te spreken over dé Vlaamse, Waalse of Brusselse handelsbalans. Er bestaat enkel een Belgische handelsbalans. We hebben namelijk geen zicht op de intergewestelijke handel. Momenteel heeft men echter geen zicht op de grootte van die handel, zodat het onmogelijk is een gewestelijke handelsbalans correct te berekenen. In theorie komt het er dus op neer dat de door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (NBB) gepubliceerde gegevens de gewestelijke verdelingen van de Belgische cijfers vertegenwoordigen en niet de cijfers van de handel van de gewesten.

Het is m.a.w. perfect mogelijk te spreken over de Vlaamse handelsbalans met pakweg Duitsland, maar niet over dé Vlaamse handelsbalans in het algemeen.

Een Belgisch handelsoverschot of -tekort kan dan ook nooit worden toegewezen of voor rekening worden genomen van de een of andere regio.

Ook in 2023 kan de rol van *energieproducten* in hoe de handelsbalans er uiteindelijk uit ging zien, moeilijk worden overschat. In Vlaanderen liep de importwaarde van *minerale brandstoffen* terug in 2023 terug tot € 79 miljard, een daling met maar liefst 34,5% (of - € 41,7 miljard).

Voorals in de handelsbalans met topleverancier **Nederland** komen geïmporteerde energieproducten zeer nadrukkelijk voor in het verhaal.

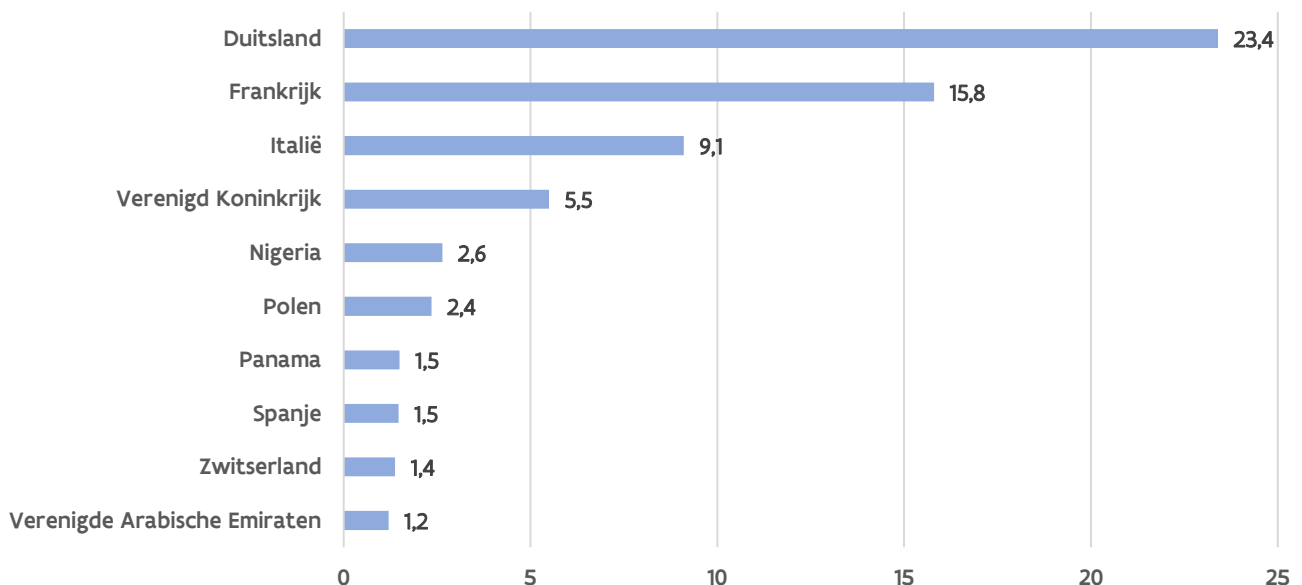
Een idee van de impact van die “invoerenergie” op de balans met Nederland: mochten we in onze handelsrelatie met Nederland de energiehandel buiten beschouwing laten, dan zou in 2023 de handelsbalans met onze Noorderburen niet € 26,1 miljard in ons nadeel zijn doorgeslagen, maar slechts voor € 4,7 miljard in het rood hebben gestaan.

Dat “energie-invoereffect” weegt trouwens niet alleen op onze handelsbalans met Nederland en met andere belangrijke energieleveranciers, zoals Rusland, Noorwegen, Saoedi-Arabië, Algerije en het VK, maar heeft zeker ook repercussies op onze globale handelsprestaties.

Als we de sector *minerale producten/brandstoffen, aardolie en distillatieproducten* niet meenemen in de becijfering van import en export, dan zou Vlaanderen in 2023 een handelsoverschot hebben geboekt van € 32,5 miljard i.p.v. de € 3,3 miljard overschot met de energieproducten erbij, zelfs rekening houdend met de felle waarde/volumedalingen die in 2023 de debetzijde wat hebben gemilderd.

TOP 10 HANDELSOVERSCHOTTEN IN 2023

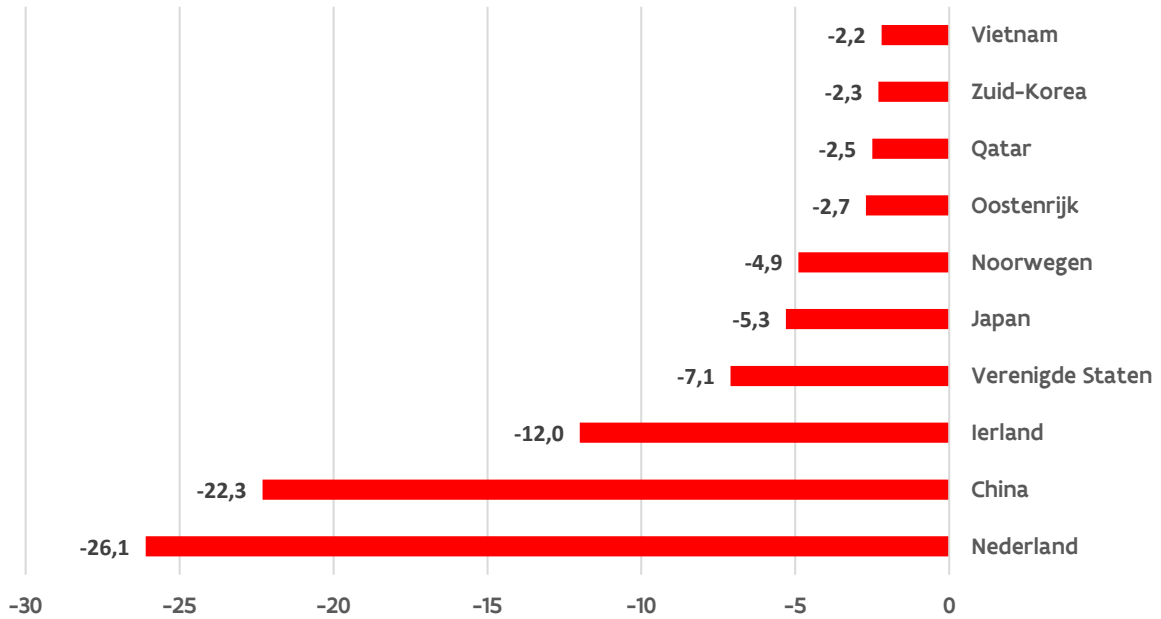
(per land, in € miljard)

Treffend is wel dat we bij de 10 grootste overschotten overwegend Europese handelspartners zien opduiken (7 van de 10), terwijl we bij de handelstekorten net het omgekeerde vaststellen (amper 4 Europese landen op 10).

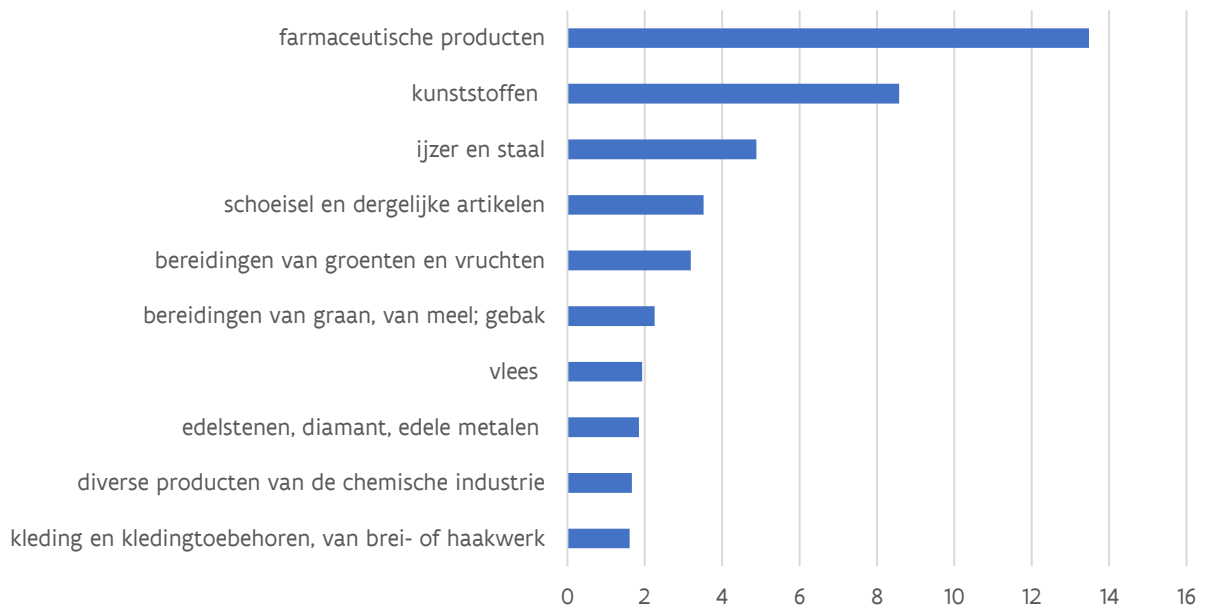
TOP 10 HANDELSTEKORTEN IN 2023

(per land, in € miljard)

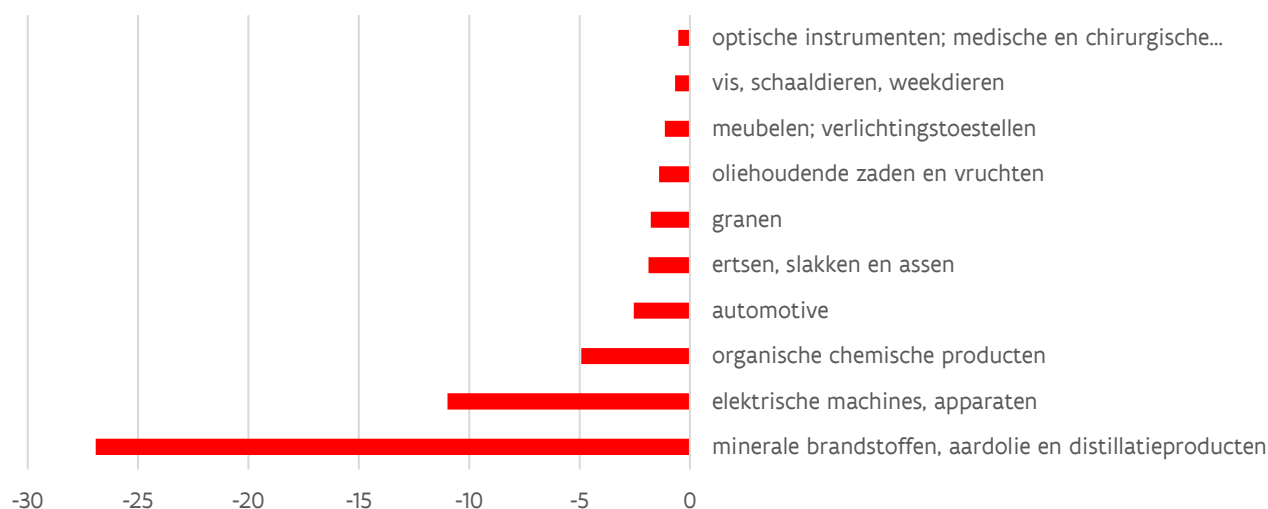
TOP 10 sectorale handelsoverschotten in 2023

(waarde in € miljard)

TOP 10 sectorale handelstekorten in 2023

(waarde in € miljard)

Vlaamse concurrentiepositie verslechterde tussen september 2022 en december 2023

De Vlaamse concurrentiepositie, gemeten volgens de geharmoniseerde competitiviteitsindicator (HCI), verslechterde tussen september 2022 en juli 2023 en bleef dan ongeveer constant op dat niveau tot december 2023. De HCI is een maatstaf voor de wisselkoers- en kostencompetitiviteit van het Vlaamse Gewest ten opzichte van de belangrijkste handelspartners.

De HCI is zo gedefinieerd dat een daling ervan duidt op een verbetering van de concurrentiepositie en een stijging van de HCI op een verslechtering van de concurrentiepositie.

Van september 2020 tot augustus 2022 daalde de HCI enigszins: vooral de Amerikaanse dollar en de Chinese yuan werden duurder. Dat was in mindere mate ook het geval voor de munten van het VK, Mexico, Canada en Tsjechië. Aan de andere kant werden de Japanse yen en de Turkse lira goedkoper.

Tussen september 2022 en december 2023, ten slotte, steeg de HCI (verslechtering van de concurrentiepositie). Dat kwam vooral op naam van de goedkopere Chinese yuan, Turkse lira, Amerikaanse dollar en Russische roebel, en in mindere mate ook de Japanse yen en Indische roepie.

BRON: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/buitenlandse-handel/geharmoniseerde-competitiviteitsindicator>

Geharmoniseerde competitiviteitsindicator
 Vlaams Gewest, januari 2009-december 2023, getalwaarde

Bron: Statistiek Vlaanderen

Voorspellingen goederenhandel 2024

De goederenbarometer van WTO blijft voorlopig wijzen op een licht opwaarts momentum in de wereldwijde goederenhandel. (https://www.wto.org/english/news_e/news24_e/wtoi_08mar24_e.htm)

Goods Trade Barometer

08 March 2024

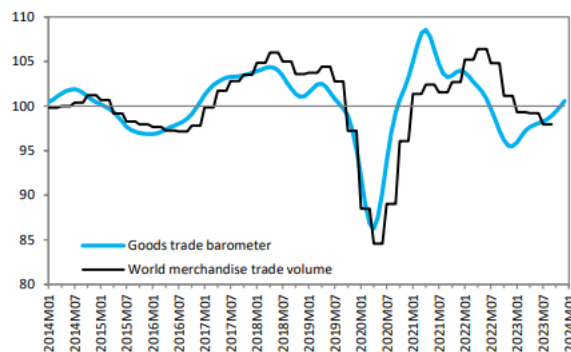
Goods barometer continues to signal weak upward momentum in trade

Goods trade barometer

Index value, December 2023 = 100.6

Index history, trend = 100

Volgens de meest recente WTO Barometer van de Goederenhandel van 8 maart 2024 kan de wereldwijde handel in goederen in het eerste kwartaal van 2024 na een zwakke prestatie in 2023 een

bescheiden stijging gaan vertonen. De geopolitieke spanningen blijven echter een groot risico vormen voor de kortetermijnvooruitzichten.

De huidige stand van 100,6 voor de barometerindex ligt boven de driemaandelijks handelsvolume-index, maar amper net boven de basiswaarde van 100. Dat wijst erop dat de goederenhandel zich in de eerste maanden van 2024 geleidelijk zou moeten blijven herstellen, maar dat eventuele groei gemakkelijk op de helling zou kunnen komen door regionale conflicten en geopolitieke spanningen.

De Barometer van de Goederenhandel is een samengestelde voorlopende indicator voor de wereldhandel, die real-time informatie geeft over het verloop van de goederenhandel ten opzichte van recente trends. Een barometerwaarde van meer dan 100 duidt op een handelsvolume dat boven de trend ligt, terwijl een barometerwaarde van minder dan 100 aangeeft dat de goederenhandel onder de trend ligt of dat in de nabije toekomst zal doen.

Het volume van de wereldhandel in goederen daalde in het derde kwartaal van 2023 met 0,4% ten opzichte van het voorgaande kwartaal en met 2,5% ten opzichte van dezelfde periode in 2022. De sterke daling op jaarbasis in het derde kwartaal was vooral te danken aan de relatief sterke groei in de eerste drie kwartalen van 2022. De goederenhandel van januari tot oktober in 2023 was grotendeels vlak, met een volume in het derde kwartaal dat bijna onveranderd bleef sinds het begin van het jaar en een stijging van slechts 3,2% over twee jaar. Deze ontwikkelingen zijn negatiever dan de voorspelling van de WTO van 5 oktober 2023, waarin een groei van 0,8% in de goederenhandel in 2023 werd voorspeld.

De indicatoren voor exportorders (101,7) en luchtvracht (102,3) stijgen iets boven de trend, terwijl de indicatoren voor containervervoer (98,6) en grondstoffenhandel (99,1) iets beneden de trend blijven. De index van de autoproductie en -verkoop (106,3) blijft ruim boven de trend, hoewel deze de laatste tijd ook aan kracht heeft ingeboet. Ondertussen is een schijnbaar sterke opleving in de handel in elektronische componenten in de vorige barometer weggewerkt (95,6). Verwacht wordt dat de goederenhandel in 2024 zal aantrekken na een minder dan gemiddelde groei in 2023, maar de onzekerheid blijft groot door de overheersende neerwaartse risico's.

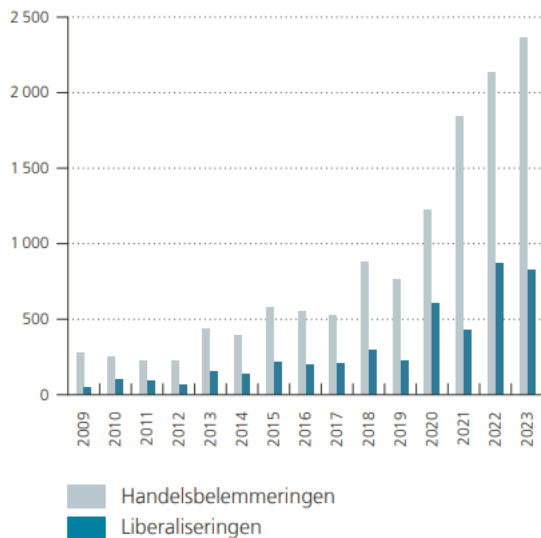
Visie **NBB** over de uitvoerprestaties in haar jaarverslag 2023:

“Concurrentiekracht is belangrijk voor een open economie. De loonkostenmatiging in de jaren vóór de pandemie heeft bijgedragen tot een beperking van het verlies aan concurrentiekracht. De eerder bestaande loonkostenkloof met de buurlanden werd in de periode van 2014 tot 2019 vrijwel weggewerkt, waardoor het kostenconcurrentievermogen zich herstelde. Zo zijn de uitvoerprestaties toen beginnen te verbeteren: de trendmatige achteruitgang van de goederenbalans is gestopt en die balans is zelfs weer verbeterd, terwijl de Belgische exporteurs ook minder marktaandeel hebben verloren dan in de periode daarvoor. De nieuw opgebouwde loonkostenkloof na de hoge indexeringen is beperkter dan eerst werd gevreesd en kleiner dan de afwijking van zowat 6% die rond de wereldwijde financiële crisis in de jaren 2008-2009 werd opgetekend. Toch gaat ze volgens de eerste statistieken weer samen met een relatief groot verlies aan uitvoermarktaandeel in 2023 en noopt ze dus tot waakzaamheid.”

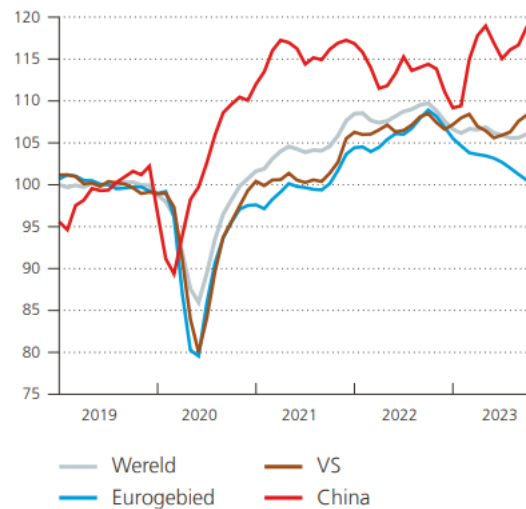
Toenemende handelsbelemmeringen leiden (voorlopig) niet tot deglobalisering

Handelsmaatregelen¹ genomen door G20-landen
(handel in goederen)

De handel stagneerde in 2023

(gemiddelde van in- en uitvoer, volumes, index, 2019 = 100, driemaands voortschrijdend gemiddelde)

Bronnen: Centraal Planbureau (NL), Global Trade Alert, LSEG.

¹ Nieuwe handelsmaatregelen genomen in een jaar en gedocumenteerd voor het einde van hetzelfde jaar.

“De terugval van het concurrentievermogen is voorlopig gestopt, terwijl de wereldhandel weer groeit. Dat ondersteunt de uitvoer, wat waarschijnlijk al in het huidige kwartaal zou leiden tot een verbetering van de netto-uitvoer.

De netto-uitvoer nam in het vierde kwartaal toe, maar dat was het gevolg van de uitzonderlijke verkoop van investeringsgoederen in het buitenland. Het geleidelijk verbeterende concurrentievermogen en de recente uitbodeming van de wereldhandel zouden de onderliggende exportgroei moeten gaan ondersteunen, wat hoogstwaarschijnlijk al in het eerste kwartaal van 2024 kan leiden tot een verbetering van de groeibijdrage tot het bbp van de netto-uitvoer.

Maar zelfs zonder uitzonderlijke transacties zou de bijdrage van uitvoer aan de groei geleidelijk verbeteren.

De externe omgeving voor Belgische exporteurs blijft wel uitdagend. De internationale handel is het grootste deel van vorig jaar zeer zwak geweest. En hoewel de huidige indicatoren erop wijzen dat de goederenhandel weer positief is geworden in het laatste kwartaal van 2023, blijven de exportvolumes van de eurozone de neerwaartse trend volgen die eind 2022 werd ingezet.

De PMI-indices voor de verwerkende industrie voor de belangrijkste buurlanden van België, die ook de belangrijkste handelspartners van het land zijn, en voor de eurozone bevinden zich nog steeds op een niveau dat in principe vergelijkbaar is met dat van de eurozone en bevinden zich nog steeds op niveaus die in principe wijzen op een inkrimping, ondanks de duidelijke opleving sinds de zomer.

Bovendien blijft het waargenomen herstel broos, zoals blijkt uit de nieuwe verzwakking van de economie ook voor de eurozone en Duitsland in het bijzonder in het begin van dit jaar.

Het sentiment in de verwerkende industrie in Nederland en Frankrijk bleef echter verbeteren.

Tegelijkertijd zou het kostenconcurrentievermogen van de Belgische exporteurs, dat onlangs aanzienlijk verslechterde, nu aan de beterhand zijn en zouden de verliezen in hun exportmarktaandeel geleidelijk moeten afnemen.

De energieprijzen zijn aanzienlijk gedaald, waardoor de kostenkloof met bedrijven buiten de eurozone kleiner werd. Bovendien stijgen de nominale loonkosten nu sneller bij de handelspartners van de eurozone. Toch blijven de vraagverwachtingen voor de Belgische industrie zoals opgetekend in de maandelijkse conjunctuurenquête van de NBB nog steeds pessimistisch en de inschatting van de exportorders door de bedrijven blijft dalen en nadert het dieptepunt van 2020.

Over het geheel genomen blijven de vooruitzichten voor de exportgroei in het eerste kwartaal zeer onzeker, maar de recente uitbodeming van de wereldhandel en het geleidelijk verbeterende concurrentievermogen zouden de groei van de export moeten gaan ondersteunen, waarschijnlijk al in het lopende kwartaal (Q1-2024). Hoewel ook de invoer zou moeten versnellen, zou de groeibijdrage van de netto-uitvoer moeten verbeteren (ongeacht de extra verkoop van schepen).”

BRON: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR/NBB), gegevens verwerkt tot 1 maart 2024; verwerking Strategy Office FIT